

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

INDEKS ZAGROŻENIA UBÓSTWEM W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM ZA 2023 ROK

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Ubóstwo w województwie świętokrzyskim na tle innych regionów	4
1.1. Ubóstwo w Polsce	6
1.2. Regionalne zróżnicowanie zasięgu ubóstwa	12
2. Wewnątrzregionalne zróżnicowanie zagrożenia ubóstwem w województwie świętokrzyskim	16
2.1. Metodologia.....	16
2.2. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej.....	18
2.2.1. Powiat buski.....	20
2.2.2. Powiat jędrzejowski	20
2.2.3. Powiat kazimierski.....	21
2.2.4. Powiat kielecki.....	21
2.2.5. Powiat konecki	22
2.2.6. Miasto Kielce.....	22
2.2.7. Powiat opatowski	22
2.2.8. Powiat ostrowiecki.....	23
2.2.9. Powiat pińczowski	23
2.2.10. Powiat sandomierski	24
2.2.11. Powiat skarżyski.....	24
2.2.12. Powiat starachowicki	24
2.2.13. Powiat staszowski	25
2.2.14. Powiat włoszczowski	25
2.3. Wskaźnik długotrwale korzystających z pomocy społecznej.....	26
2.4. Wskaźnik długotrwale bezrobotnych	31
2.5. Stopa bezrobocia	33
2.6. Rodziny wielodzietne korzystające z pomocy społecznej	36
2.7. Rodziny niepełne korzystające z pomocy społecznej	38
2.8. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto.....	40
2.9. Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca	43
3. Indeks zagrożenia ubóstwem	46
4. Podsumowanie i wnioski.....	50
Spis map, tabel i wykresów	53
Aneks	55

Wstęp

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego realizując ustawowe zadanie samorządu województwa, wynikające z art. 21 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej tj. „rozpoznawanie przyczyn ubóstwa oraz opracowywanie regionalnych programów pomocy społecznej wspierających samorządy lokalne w działaniach na rzecz ograniczania tego zjawiska” corocznie dokonuje wewnątrzregionalnej analizy zasięgu ubóstwa w województwie świętokrzyskim.

W celu określenia skali tego zjawiska w regionie, opracowany został „Indeks zagrożenia ubóstwem w województwie świętokrzyskim za 2023 r.”. Dokument zawiera analizę 8 wskaźników, umożliwiających ocenę skali zagrożenia ubóstwem:

- 1) wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej (korzystający ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców),
- 2) wskaźnik długotrwale korzystających z pomocy społecznej,
- 3) udział osób długotrwale bezrobotnych w łącznej liczbie bezrobotnych,
- 4) stopa bezrobocia,
- 5) udział rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej w łącznej liczbie rodzin objętych pomocą społeczną,
- 6) udział rodzin niepełnych korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie rodzin objętych pomocą społeczną,
- 7) przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto,
- 8) dochody budżetów gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Diagnoza ubóstwa w regionie wpisuje się w realizację zadań wynikających z „Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030” oraz Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2021-2030.

1. Ubóstwo w województwie świętokrzyskim na tle innych regionów

Granice ubóstwa i ich definicje

Ubóstwo definiuje się jako stan niedostatku wynikający z niewystarczających dochodów. Definicje różnią się zależnie od tego, jaki dochód przyjmowany jest za granicę ubóstwa. O biedzie w sensie absolutnym mówimy, kiedy uzyskiwane dochody umożliwiają tylko zaspokojenie niezbędnych potrzeb biologicznych, pozwalających na utrzymanie przy życiu. Istnieje także ustawowa granica ubóstwa, rozumiana jako wysokość dochodu upoważniającego osoby i rodziny do ubiegania się o pomoc społeczną. Ubóstwo może być pojmowane w sposób względny – w takim przypadku linią ubóstwa jest dochód relatywizowany – zależny od standardu materialnego danego społeczeństwa.

Ubóstwo skrajne (absolutne)

„Odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków był niższy niż granica ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji), wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego następuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Punktem wyjścia ustalenia granic ubóstwa skrajnego jest poziom minimum egzystencji, obliczony przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Wskaźnik jest obliczany na podstawie badania budżetów gospodarstw domowych”¹.

Na podstawie danych średniorocznych, opracowanych przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, minimum egzystencji w 2023 roku w gospodarstwie jednoosobowym (dla osoby w wieku produkcyjnym) oszacowano na poziomie 901 zł (w zaokrągleniu do pełnych złotych). W gospodarstwie trzyosobowym z jednym dzieckiem młodszym (w wieku od 4 do 6 lat) minimum egzystencji na rodzinę oszacowano na kwotę 2 241 zł oraz z dzieckiem starszym (w wieku od 13 do 15 lat) na kwotę 2 445 zł. W przypadku rodziny czteroosobowej z dzieckiem młodszym i starszym koszt minimum egzystencji wyniósł 3 144 zł na rodzinę. Natomiast w gospodarstwie składającym się z pięciu osób (rodziców z trojgiem dzieci) minimum egzystencji na rodzinę wynosiło 4 044 zł.

Koszyk minimum egzystencji w 2023 roku dla osoby żyjącej w gospodarstwie emeryckim jednoosobowym wyniósł 854 zł, a koszt dla gospodarstwa emeryckiego dwuosobowego to 1 453 zł (727 zł na osobę)².

Ubóstwo ustawowe

„Odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków był niższy niż tzw. ustawowa granica ubóstwa tj. kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy

---

¹ Słownik stat.gov.pl.

² „Informacja o poziomie i strukturze minimum egzystencji w 2023 r.” Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (wartości granic minimum egzystencji zostały zaokrąglone do pełnych złotych).

społecznej, uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej”³.

Ustawa o pomocy społecznej wyznacza dwa progi dochodowe, które aktualizowane są co 3 lata. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej określiło próg ubóstwa ustawowego, który od 2022 roku niezmiennie uwzględnia GUS w swoich analizach.

Kryteria dochodowe uprawniające do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej obowiązujące od 1 stycznia 2022 r. (od 2 lat) wynoszą: 776 zł dla osoby samotnie gospodarującej (701 zł do 2021 r.) oraz 600 zł dla osoby w rodzinie (528 zł do 2021 r.)⁴. W związku z powyższym dla gospodarstwa czteroosobowego w 2022 roku próg ubóstwa regulowany ustawowo wynosi 2 400 zł na rodzinę.

Ubóstwo relatywne

„Definiowane jest jako odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków był niższy niż granica ubóstwa relatywnego przyjęta na poziomie 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych”⁵.

Jako granicę ubóstwa relatywnego przyjmuje się poziom wydatków gospodarstwa domowego niższy od połowy średnich wydatków w kraju. Dla gospodarstwa jednoosobowego granica ubóstwa relatywnego w 2023 r. wynosiła 1 092 zł (1 006 zł w 2022 r.). W przypadku gospodarstwa czteroosobowego (2 osoby dorosłe + 2 dzieci do lat 14) granica ta w 2023 r. wyniosła 2 949 zł na rodzinę (2 717 zł w 2021 r.). Granica ubóstwa relatywnego z roku na rok wzrasta. Powodem tego stanu rzeczy jest m.in. inflacja, która powoduje wzrost kosztów życia.

---

³ Słownik stat.gov.pl.

⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, Dz.U. 2021 poz. 1296.

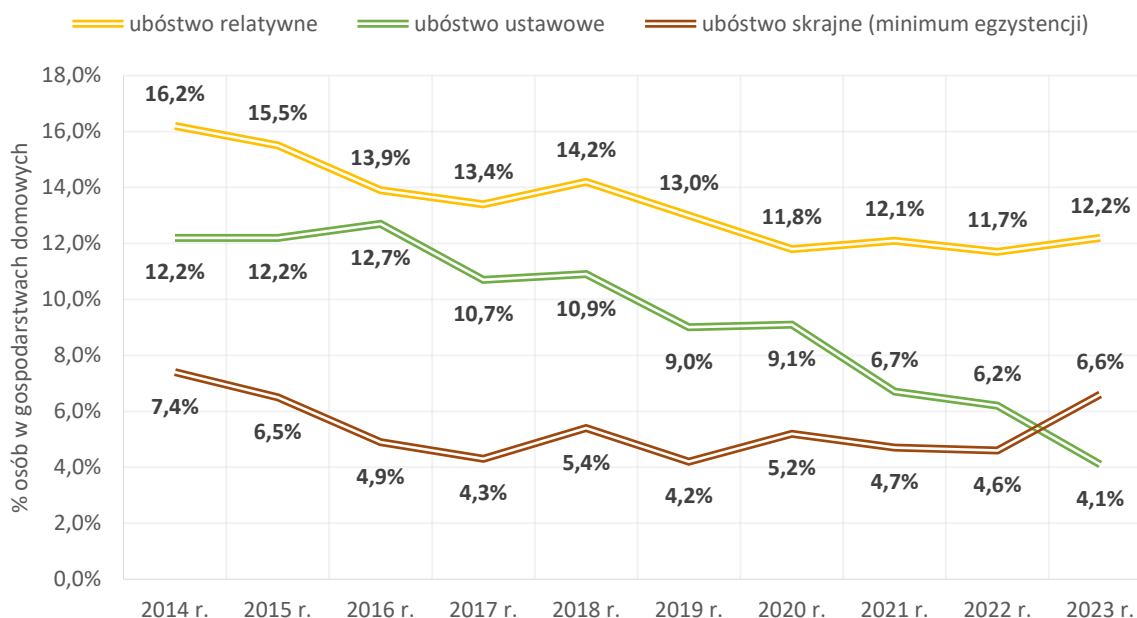
⁵ Słownik stat.gov.pl.

1.1. Ubóstwo w Polsce

Główny Urząd Statystyczny (GUS) każdego roku oblicza i publikuje wskaźniki dotyczące zasięgu ubóstwa ekonomicznego (tzw. stopy ubóstwa) w Polsce, opierając się na wynikach badania budżetów gospodarstw domowych. Prezentowane wskaźniki są danymi średniorocznymi. Obliczenia uwzględniają trzy różne progi (granice) ubóstwa: skrajnego, relatywnego oraz tzw. ustawowa granica ubóstwa. Za ubogie uznane zostały osoby żyjące w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków był niższy od przyjętych progów ubóstwa.

Zasięg ubóstwa według przyjętych granic

Analizując wartość wszystkich trzech progów ubóstwa w latach 2014-2023 można stwierdzić, iż wartość tych progów w 2023 roku była znacznie niższa w porównaniu z 2014 rokiem. Należy jednak zwrócić uwagę, iż w zależności od rodzaju granicy ubóstwa przebieg zmian był nieco inny.

Wykres 1. Zasięg ubóstwa w Polsce w latach 2014-2023 według przyjętych w danym roku trzech granic ubóstwa (% osób w gospodarstwach domowych).

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

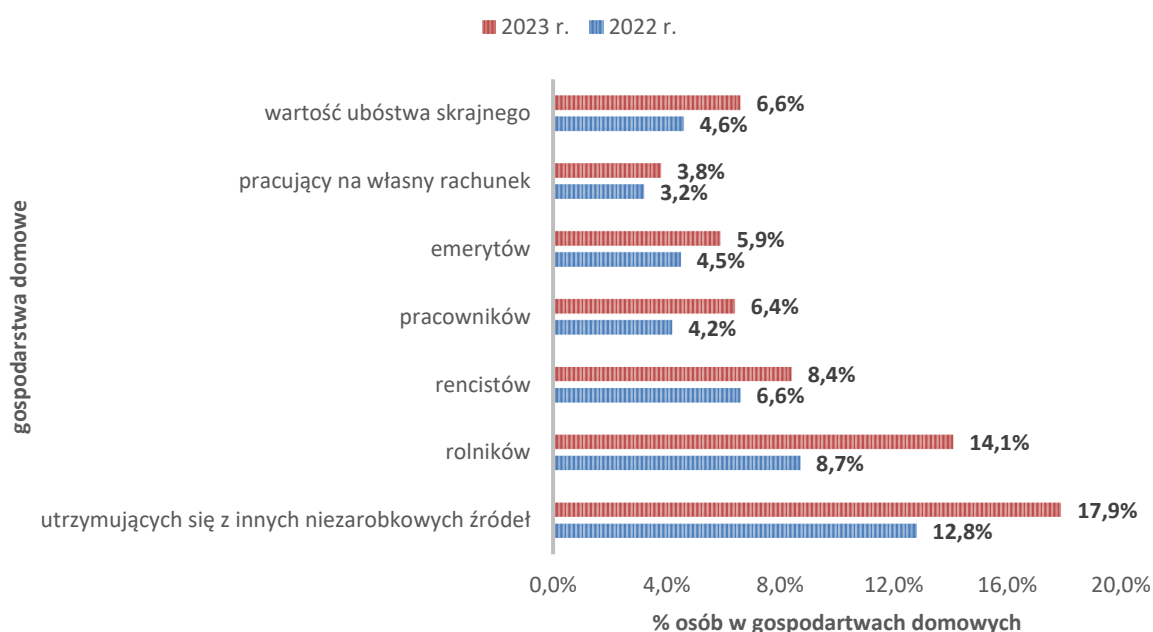
Zastosowanie relatywnej granicy ubóstwa na poziomie 50% kwoty, którą średnio w miesiącu wydają gospodarstwa domowe w Polsce, pozwala na wyodrębnienie gospodarstw i osób, których poziom konsumpcji znacząco odbiega od poziomu przeciętnego. Stopa ubóstwa relatywnego w latach 2010-2015 kształtowała się na poziomie 16-17%. W latach 2016-2019 wartość wskaźnika ubóstwa relatywnego spadła do 13-14%. Od 2020 do 2023 roku w ubóstwie relatywnym żyło ok. 12% osób w gospodarstwach domowych (w 2023 r. – 12,2%)⁶.

⁶ Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2023 r., GUS, Informacje sygnałowe.

Poziom ustawowej granicy ubóstwa odpowiada wartościom progów dochodowych, które zgodnie z obowiązującymi przepisami uprawniają do ubiegania się o świadczenie pieniężne z pomocy społecznej. W 2023 r. zasięg ubóstwa ustawowego wynosił 4,1% i był niższy o 2 pkt proc w odniesieniu do 2022 r. Spadek ubóstwa ustawowego jest związany z brakiem zmiany progów dochodowych uprawniających do uzyskania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

W 2023 r. granica ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji wyznacza bardzo niski poziom zaspokojenia potrzeb) wynosiła 6,6% i powróciła do stanu z przed 2015 r. (6,5%).

Zasięg ubóstwa skrajnego wg grup społeczno-ekonomicznych

Wykres 2. Zasięg ubóstwa skrajnego w kraju w 2023 r. i 2022 r. wg grup społeczno-ekonomicznych.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zasięg ubóstwa skrajnego wyraźnie różni się w zależności od grupy społeczno-ekonomicznej, określanej na podstawie przeważającego źródła utrzymania osób wchodzących w skład gospodarstwa domowego. W 2023 roku na ubóstwo skrajne szczególnie narażone były gospodarstwa utrzymujące się głównie z tzw. niezarobkowych źródeł (17,9% osób z tych gospodarstw) oraz gospodarstwa domowe rolników (14,1%). Wyższy od przeciętnego poziom ubóstwa skrajnego wystąpił także w gospodarstwach domowych rencistów (ok. 8,4%).

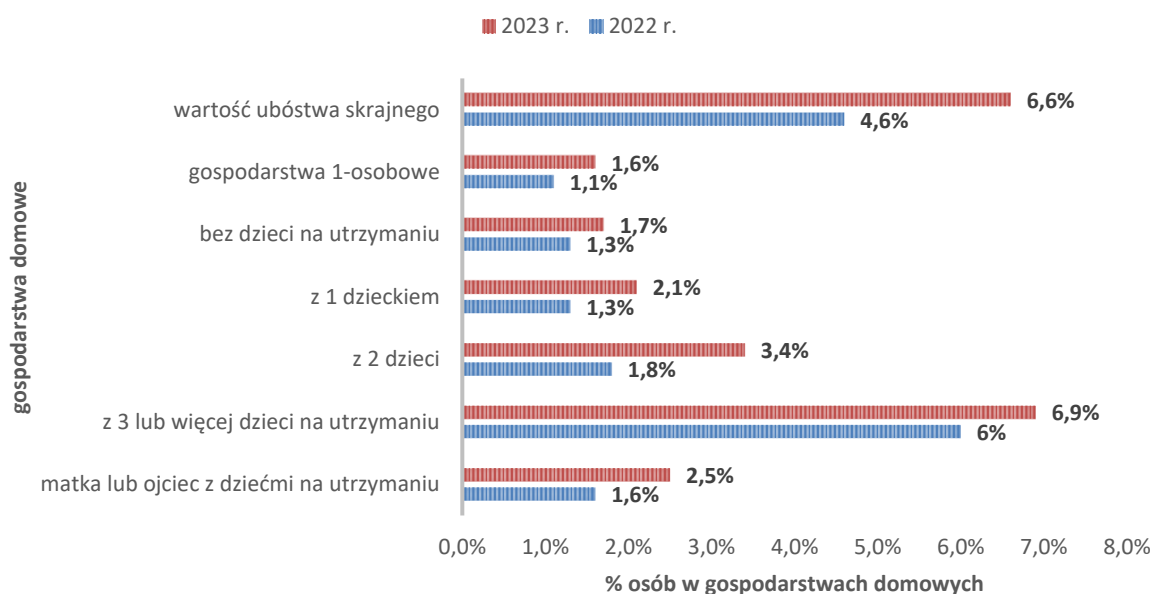
W 2023 roku wartości stopy ubóstwa skrajnego poniżej średniej (6,6%) odnotowano wśród gospodarstw domowych utrzymujących się z pracy na własny rachunek (3,8%), emerytów (5,9%) i pracowników (6,4%).

Tabela 1. Zasięg ubóstwa skrajnego w kraju wg grup społeczno-ekonomicznych w latach 2019-2023.

grupy społeczno-ekonomiczne gospodarstw domowych	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
pracujący na własny rachunek	2,4%	2,7%	2,6%	3,2%	3,8%
emeryci	3,5%	4,2%	3,4%	4,5%	5,9%
pracownicy	3,6%	4,6%	4,3%	4,2%	6,4%
renciści	6,3%	8,2%	6,7%	6,6%	8,4%
rolnicy	9,8%	13,5%	11,8%	8,7%	14,1%
utrzymujący się z innych niezarobkowych źródeł	10,9%	13,6%	14,8%	12,8%	17,9%
wartość ubóstwa skrajnego	4,2%	5,2%	4,7%	4,6%	6,6%

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zasięg ubóstwa skrajnego wg typów gospodarstw domowych

Wykres 3. Zasięg ubóstwa skrajnego w kraju w 2023 r. i 2022 r. wg typów gospodarstw domowych.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2023 roku wyższy od przeciętnego poziomu ubóstwa skrajnego (6,6%) wystąpił wśród małżeństw z 3 lub więcej dziećmi na utrzymaniu⁷. Odsetek osób ubogich w tego typu gospodarstwach domowych wyniósł 6,9% i był wyższy o 0,9 pkt proc. w stosunku do 2022 r.

Poniżej granicy ubóstwa skrajnego odnotowano gospodarstwa z dwójką dzieci na utrzymaniu (3,4%), z jednym dzieckiem na utrzymaniu (2,1%), gospodarstwa bez dzieci na utrzymaniu (1,7%), gospodarstwa jednoosobowe (1,6%). W omawianych przypadkach udział osób/rodzin ubogich wzrósł w stosunku do roku poprzedniego.

⁷ Dziecko na utrzymaniu to osoba w wieku 0-14 lat będąca w składzie gospodarstwa domowego lub osoba w wieku 15-25 lat, o ile nie posiada własnego źródła utrzymania i nie pozostaje w związku małżeńskim lub związku nieformalnym. W grupie małżeństw uwzględnione zostały także związki nieformalne.

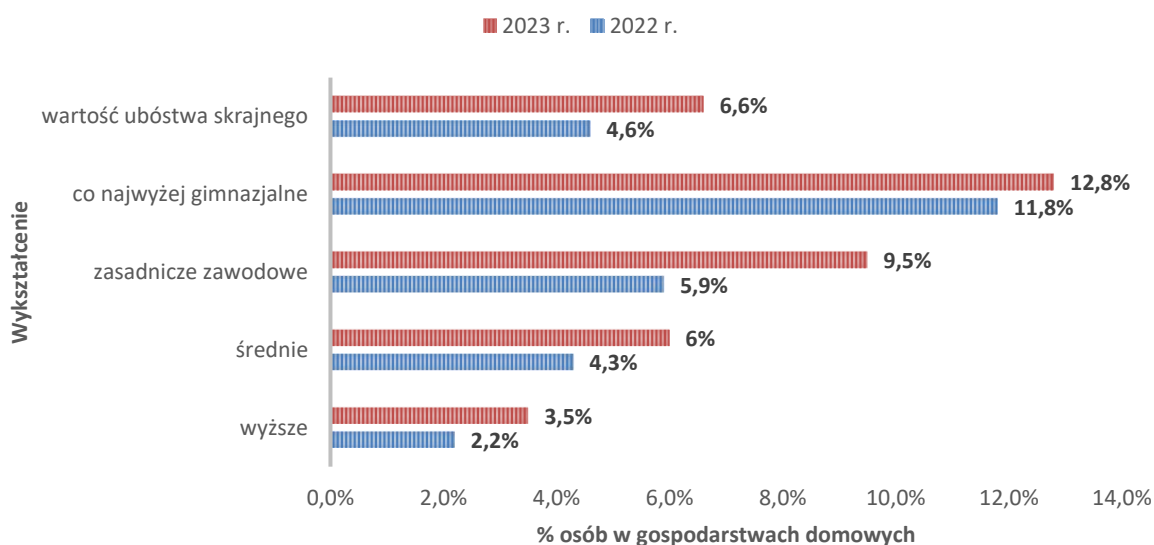
Największy wzrost zasięgu ubóstwa skrajnego w kraju nastąpił w gospodarstwach domowych z dwójką dzieci na utrzymaniu (3,4%). W 2023 r. w omawianej grupie wzrost ubóstwa skrajnego wzrósł o 1,6 pkt proc. w stosunku do 2022 r.

Tabela 2. Zasięg ubóstwa skrajnego w kraju według typów gospodarstw domowych w latach 2019-2023.

typ gospodarstw domowych	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
1-osobowe	1,3%	1,4%	1%	1,1%	1,6%
małżeństwa:					
bez dzieci na utrzymaniu	1,1%	1,4%	1,1%	1,3%	1,7%
z 1 dzieckiem	1%	1,4%	0,9%	1,3%	2,1%
z 2 dziećmi	1,9%	2,7%	1,9%	1,8%	3,4%
z 3 i więcej dziećmi na utrzymaniu	5%	5,9%	6,3%	6%	6,9%
matka lub ojciec z dziećmi na utrzymaniu	1,9%	2,8%	0,9%	1,6%	2,5%
wartość ubóstwa skrajnego	4,2%	5,2%	4,7%	4,6%	6,6%

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zasięg ubóstwa skrajnego wg wykształcenia głowy gospodarstwa domowego

Wykres 4. Zasięg ubóstwa skrajnego w kraju w 2023 r. i 2022 r. wg wykształcenia głowy gospodarstwa domowego.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ubóstwem skrajnym dotknięte były przede wszystkim gospodarstwa domowe osób mających niski poziom wykształcenia. Stopa ubóstwa wśród gospodarstw, których głowa rodziny posiadała wykształcenie co najwyżej gimnazjalne wynosiła w 2023 roku 12,8% i była blisko dwukrotnie wyższa niż przeciętna wartość ubóstwa skrajnego w kraju (6,6%)⁸. Wyższy od przeciętnej był również odsetek skrajnie ubogich wśród gospodarstw osób

⁸Głowa gospodarstwa domowego (określana w badaniu budżetów gospodarstw domowych jako osoba odniesienia) to osoba, która ukończyła 16 lat i osiąga stały w dłuższym okresie czasu, najwyższy dochód spośród wszystkich członków gospodarstwa domowego.

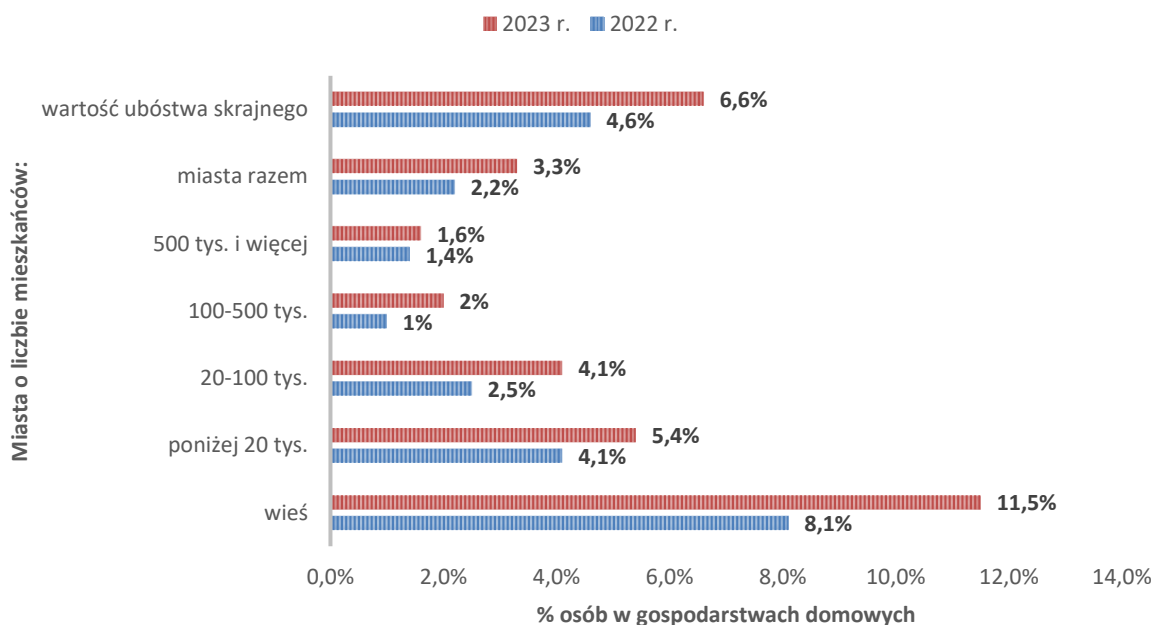
z wykształceniem zasadniczym zawodowym (9,5%). W najmniejszym stopniu ubóstwem skrajnym w 2023 r. zagrożone były gospodarstwa, w których głowa gospodarstwa domowego posiadała wykształcenie wyższe (3,5%) oraz średnie (6%). W każdej z omawianych grup gospodarstw domowych wg typu wykształcenia głowy rodziny nastąpił wzrost ubóstwa skrajnego.

Tabela 3. Zasięg ubóstwa skrajnego w kraju według typów gospodarstw domowych w latach 2019-2023.

grupy gospodarstw domowych wg poziomu wykształcenia	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
co najwyżej gimnazjalne	10,1%	11,9%	12,2%	11,8%	12,8%
zasadnicze zawodowe	6,4%	7,8%	7,9%	5,9%	9,5%
średnie	2,9%	4,3%	3,7%	4,3%	6%
wyższe	1,1%	1,9%	1,4%	2,2%	3,5%
wartość ubóstwa skrajnego	4,2%	5,2%	4,7%	4,6%	6,6%

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zasięg ubóstwa skrajnego wg miejsca zamieszkania

Wykres 5. Zasięg ubóstwa skrajnego kraju w 2023 r. i 2022 r. wg miejsca zamieszkania.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2023 roku wyższa stopa ubóstwa skrajnego charakteryzowała mieszkańców wsi – wzrosła do 11,5% (wzrost o 3,2 pkt proc. w odniesieniu do 2022 r.), co oznacza, iż była ona blisko dwukrotnie wyższa od średniej stopy ubóstwa w kraju (6,6%). Dla porównania ubóstwem skrajnym w miastach dotkniętych było średnio 3,3% mieszkańców (w zależności od wielkości miast stopa ta wynosiła od ok. 1,6% do ok. 5,4%). Z analizy wynika, iż w odniesieniu do 2022 roku wzrost zasięgu ubóstwa skrajnego nastąpił w zarówno w miastach powyżej 500 tys. mieszkańców oraz w miastach od 20 tys. do 100 tys. i poniżej 20 tys. mieszkańców.

Tabela 4. Zasięg ubóstwa skrajnego w kraju według miejsca zamieszkania w latach 2019-2022.

grupy gospodarstw domowych wg miejsca zamieszkania	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
wieś	7,5%	9,5%	8,3%	8,1%	11,5%
miasta razem	2,1%	2,4%	2,4%	2,2%	3,3%
poniżej 20 tys. mieszkańców	2,8%	4,4%	3,6%	4,1%	5,4%
20-100 tys. mieszkańców	2,5%	2,3%	2,7%	2,5%	4,1%
100-500 tys. mieszkańców	1,8%	1,6%	1,8%	1%	2%
500 tys. i więcej mieszkańców	1%	1,6%	1,4%	1,4%	1,6%
wartość ubóstwa skrajnego	4,2%	5,2%	4,7%	4,6%	6,6%

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Niepełnosprawność, podobnie jak w latach poprzednich, zwiększała ryzyko ubóstwa skrajnego. W 2023 r. stopa ubóstwa skrajnego w gospodarstwach domowych z co najmniej jedną osobą posiadającą orzeczenie o niepełnosprawności wyniosła 9%, podczas gdy w gospodarstwach domowych bez takich osób – 6,1%⁹.

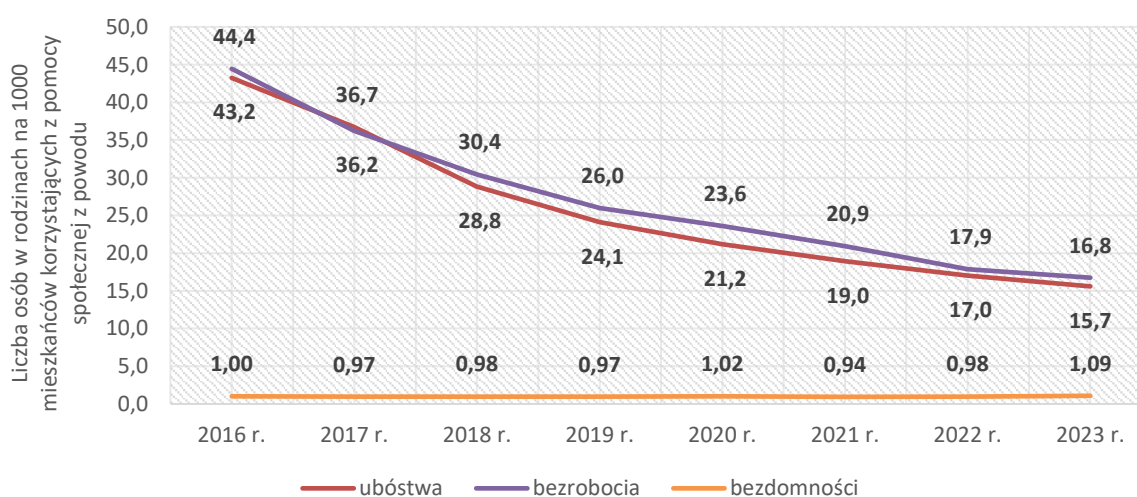
⁹ Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2023 r., GUS, Informacje sygnałowe.

1.2. Regionalne zróżnicowanie zasięgu ubóstwa

Główny Urząd Statystyczny od 2020 r. nie udostępnia danych dotyczących zasięgu ubóstwa w rozłożeniu na poszczególne województwa. W związku z powyższym w celu zobrazowania regionalnego zróżnicowania zasięgu ubóstwa posłużono się danymi z corocznych sprawozdań Ministerstwa ds. zabezpieczenia społecznego z udzielanych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach (MRiPS-03-R).

Na ich podstawie opracowano i porównano trzy wskaźniki, które silnie korelują z występowaniem zjawiska ubóstwa tj. liczby osób na 1000 mieszkańców korzystających z pomocy społecznej z powodu:

- ubóstwa,
- bezrobocia,
- bezdomności.

Wykres 6. Zasięg ubóstwa w woj. świętokrzyskim wg powodów przyznania pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w latach 2016–2023.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

Na przestrzeni ostatnich 8 lat znacząco zmniejszyła się liczba osób, korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa i bezrobocia. W 2016 roku z powodu bezrobocia pomocą społeczną objęte zostały 44 osoby na 1000 mieszkańców, a w 2023 r. było to już około 16 osób korzystających na 1000 mieszkańców (o 28 osób mniej).

Zbliżona sytuacja miała miejsce w przypadku korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu ubóstwa. W 2016 roku na 1000 mieszkańców woj. świętokrzyskiego blisko 43 osób zostało objętych pomocą z powodu ubóstwa, natomiast w 2023 r. wsparciem w tym zakresie zostało objętych już tylko 15 osób na 1000 mieszkańców (o 28 osób mniej).

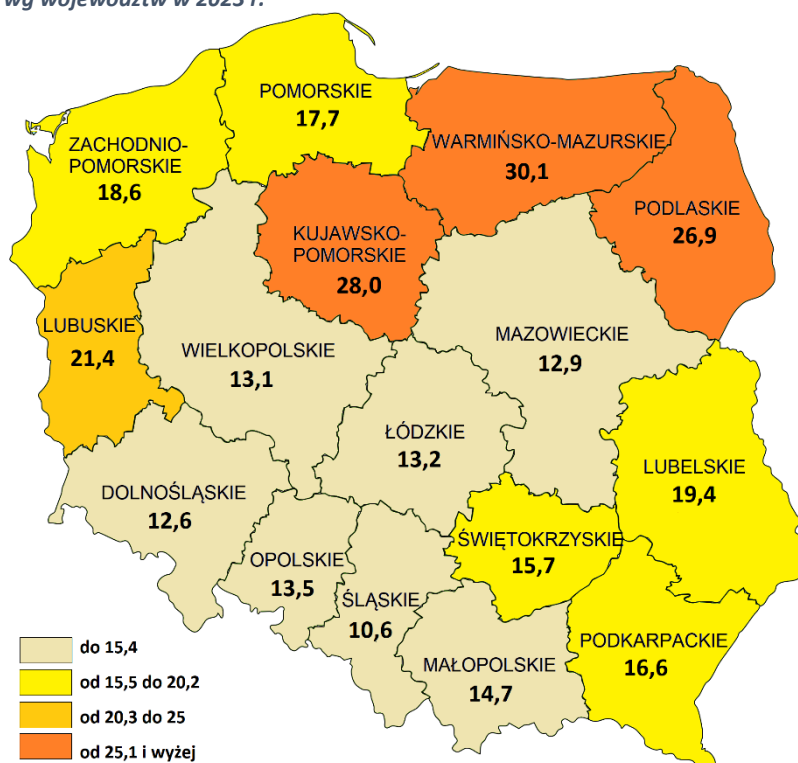
Na stałym poziomie utrzymuje się natomiast liczba osób, korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności - na przestrzeni ostatnich 8 lat wskaźnik ten oscyluje w granicach 1 osoby na 1000 mieszkańców.

Tabela 5. Liczba osób korzystająca z pomocy społecznej z powodu: ubóstwa, bezrobocia i bezdomności w woj. świętokrzyskim w latach 2016-2022.

korzystający z powodu:	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
ubóstwa	54 180	45 839	35 804	29 759	25 402	22 508	20 075	18 296
bezrobocia	55 689	45 174	37 804	32 076	28 299	24 839	21 067	19 644
bezdomności	1 247	1 210	1 220	1 200	1 226	1 122	1 153	1 268

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

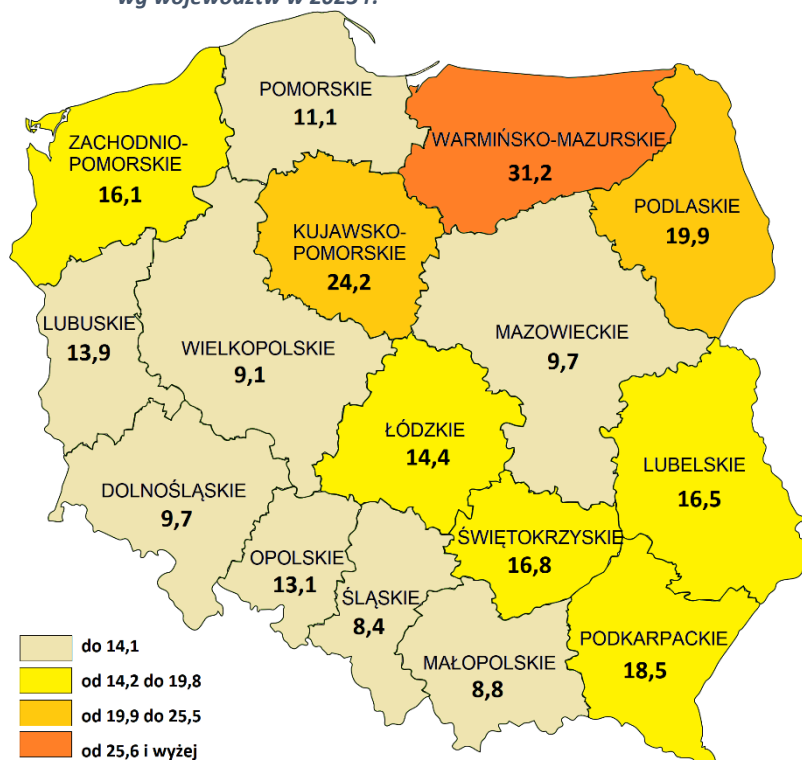
Mapa 1. Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców wg województw w 2023 r.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

W 2023 r. wartość wskaźnika osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców w województwie świętokrzyskim wynosiła 15,7. Tym samym województwo świętokrzyskie było w gronie ośmiu województw, w których wskaźnik ten osiągnął wartość poniżej średniej krajowej (16,1). Wyższe wskaźniki odnotowano w województwach: podkarpackim (16,6), pomorskim (17,7), zachodniopomorskim (18,6), lubelskim (19,4), lubuskim (21,4), podlaskim (26,9), kujawsko-pomorskim (28,0), warmińsko-mazurskim (30,1).

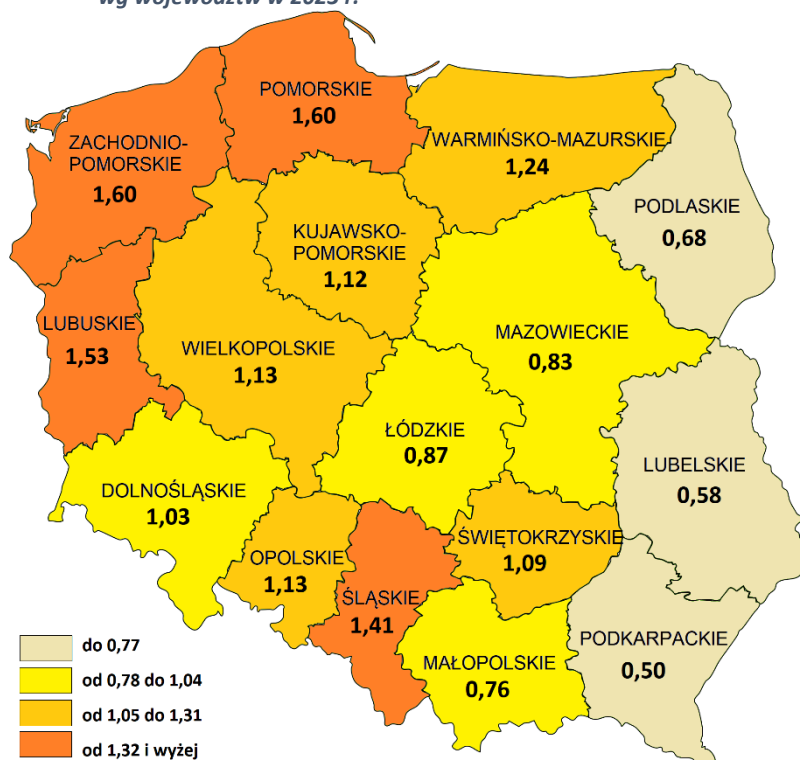
Mapa 2. Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1000 mieszkańców wg województw w 2023 r.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

Województwo świętokrzyskie znajduje się w gronie pięciu województw, charakteryzujących się najwyższym natężeniem wskaźnika osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1000 mieszkańców - wskaźnik ten dla naszego regionu wynosi 16,8 i przekracza wskaźnik średnio obliczony dla kraju (tj. 13,2) o 3,6 pkt proc. Wyższe wartości odnotowano tylko w czterech województwach: podkarpackim (18,5), podlaskim (19,9), kujawsko-pomorskim (24,4), warmińsko-mazurskim (31,2).

Mapa 3. Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności na 1000 mieszkańców wg województw w 2023 r.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

Na poziomie zbliżonym do średniej krajowej odnotowano w regionie wartość wskaźnika osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności na 1000 mieszkańców – dla województwa świętokrzyskiego wartość ta wynosiła 1,09 (średnia wartość wskaźnika w kraju – 1,04). Wyższe wartości wskaźnika osiągnęło osiem województw: kujawsko-pomorskie (1,12), wielkopolskie (1,13), opolskie (1,13), warmińsko-mazurskie (1,24), śląskie (1,41), lubuskie (1,53), zachodniopomorskie (1,60), pomorskie (1,60).

2. Wewnątrzregionalne zróżnicowanie zagrożenia ubóstwem w województwie świętokrzyskim

2.1. Metodologia

Indeks zagrożenia ubóstwem w województwie świętokrzyskim opracowywany corocznie przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej jest bardzo efektywnym narzędziem analizy danych. Zdefiniowano go na podstawie ośmiu wskaźników o charakterze społeczno-ekonomicznym. Uwzględnienie kilku danych, sprowadzonych do jednego mianownika, jest źródłem znacznie dokładniejszych wskazań niż analiza pojedynczej informacji, stanowiącej tylko bardzo ogólny wskaźnik danej zmiennej.

Indeks pozwala podsumować wiele wskaźników w pojedynczym wyniku liczbowym. Wśród przyjętych zmiennych, na bazie których opracowany został Indeks, tylko jedna bezpośrednio świadczy o ubóstwie (ustawowa granica ubóstwa) tj. wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej, mierzony jako liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców. Pozostałe zmienne nie świadczą wprost o poziomie ubóstwa, ale są ważnymi determinantami sytuacji ekonomicznej i społecznej, na podstawie których można dokonywać oceny zagrożenia ubóstwem. Głównym założeniem podczas konstruowania narzędzia badania ubóstwa było uzyskanie możliwości porównywania powiatów województwa świętokrzyskiego pod względem stopnia zagrożenia ubóstwem.

W celu zdiagnozowania wewnątrzregionalnego zasięgu ubóstwa w regionie uwzględniono monetarne oraz niemonetarne determinanty ubóstwa. Dla potrzeb opracowania Indeksu przy ustaleniu zmiennych diagnostycznych wykorzystano dane statystyczne: Wojewódzkiego Urzędu Pracy (WUP) w Kielcach, sprawozdań resortowych w systemie Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS) oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

W związku z powyższym przyjęto następujące zmienne:

- X^1 – wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej,
- X^2 – wskaźnik długotrwale korzystających z pomocy społecznej,
- X^3 – wskaźnik osób długotrwale bezrobotnych, w ogóle zarejestrowanych jako bezrobotni,
- X^4 – stopa bezrobocia,
- X^5 – udział rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej,
- X^6 – udział rodzin niepełnych korzystających z pomocy społecznej,
- X^7 – przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto,
- X^8 – dochody budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Powyższe zmienne diagnostyczne poddane zostały standaryzacji oraz normalizacji. Wartości rankingowe od 1 do 9 przypisane poszczególnym powiatom i miastu na prawach powiatu zostały ustalone na podstawie rozpiętości wartości zmiennych w danym roku.

Przyporządkowanie wartości rankingowych poszczególnych zmiennych, wchodzących w skład Indeksu (dla każdego roku odrębnie) następuje poprzez odjęcie wartości najwyższej od wartości najniższej. Następnie uzyskany wynik podzielony zostaje przez 9 (wartości rankingowe), co w konsekwencji pozwala na wyznaczenie rozpiętości skali przedziałów rankingowych. Dzięki tak utworzonej skali, możliwe będzie przyporządkowanie wartości dla poszczególnych powiatów w przedziale rankingowym (od 1 do 3 - wartości niskie, od 4 do 6 - wartości średnie, od 7 do 9 - wartości wysokie).

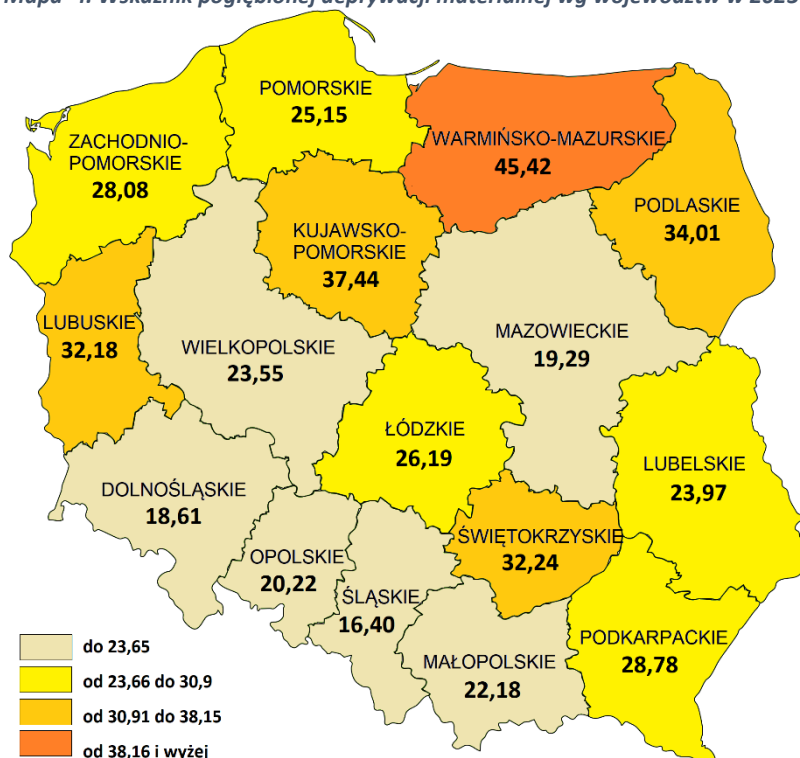
Należy zaznaczyć, iż trzem wskaźnikom tj.: wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej, wskaźnik długotrwale korzystających z pomocy społecznej, udział osób długotrwale bezrobotnych – nadane zostały wyższe rangi. Przyporządkowane im „wartości rankingowe” pomnożone zostały przez wartość 1,2, gdyż uznano, iż mają one dominujące znaczenie w zakresie zagrożenia ubóstwem.

Utworzone „wartości rankingowe” z ośmiu badanych zmiennych zostały zsumowane dla każdego z powiatów i miasta Kielce – na prawach powiatu. Efektem końcowym jest uzyskanie wewnątrzregionalnego rankingu prawdopodobieństwa zagrożenia zjawiskiem ubóstwa.

2.2. Wskaźnik pogłębionej deprywacji materialnej

Wskaźnik pogłębionej deprywacji materialnej obliczany jest każdego roku na potrzeby opracowania Oceny Zasobów Pomocy Społecznej Województwa Świętokrzyskiego (OZPS). Wskaźnik ten stanowi liczbę osób w rodzinach, które otrzymały świadczenie pieniężne z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców. Analiza tego wskaźnika określa obszary biedy tj. gminy, w których najwięcej mieszkańców korzysta ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, a tym samym spełnia kryteria dochodowe uprawniające do otrzymywania tego typu świadczeń. Obowiązujące kryteria dochodowe obowiązujące niezmiennie od 1 stycznia 2022 r. wynoszą: 776 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 600 zł dla osoby w rodzinie¹⁰.

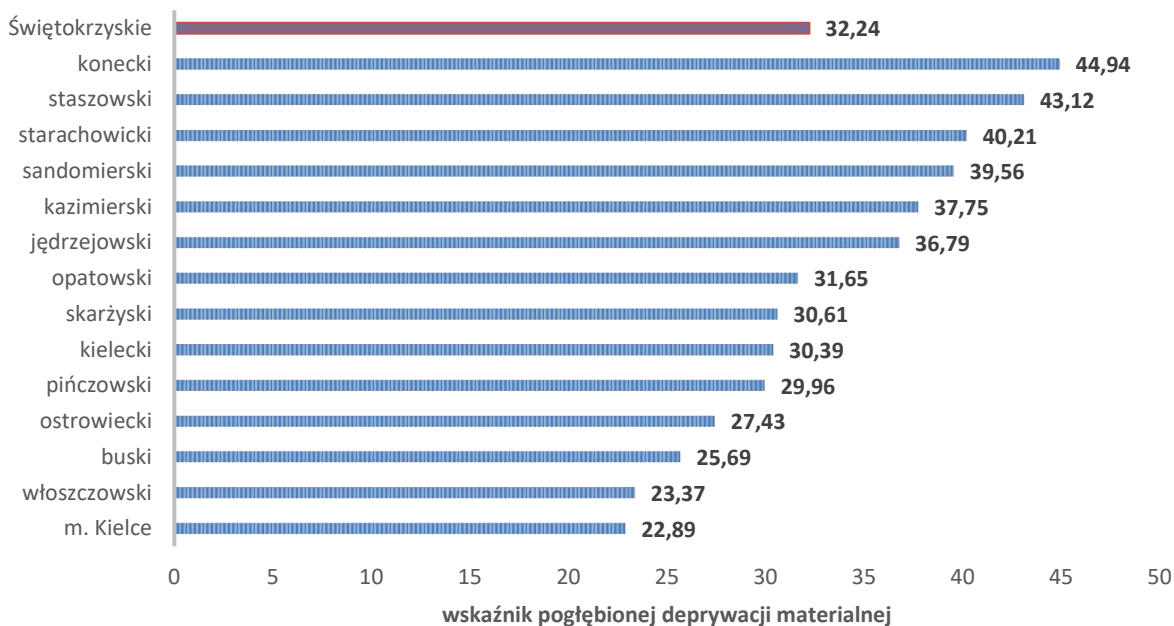
Mapa 4. Wskaźnik pogłębionej deprywacji materialnej wg województw w 2023 r.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

W 2023 r. wskaźnik pogłębionej deprywacji materialnej w województwie świętokrzyskim wyniósł 32,24 (wskaźnik po korekcie GUS) i był wyższy o 7,61 w stosunku do wartości wskaźnika w kraju (24,63). Świętokrzyskie zalicza się do województw o wysokim udziale osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Wyższy wskaźnik odnotowano w trzech województwach: podlaskim (34,01), kujawsko-pomorskim (37,44), warmińsko-mazurskim (45,42).

¹⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

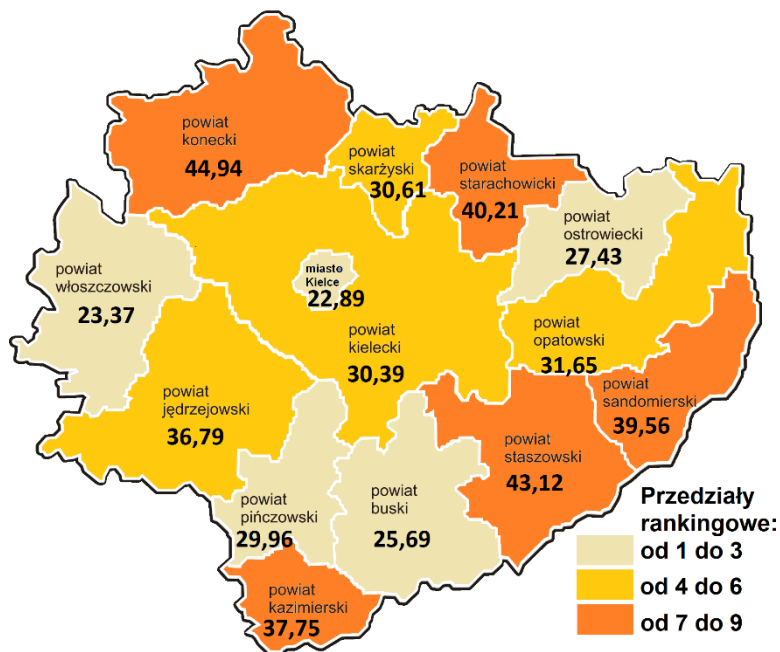

Wykres 7. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej w woj. świętokrzyskim (w ujęciu powiatowym) w 2023 r.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

W 2023 roku najwyższe wartości wskaźnika pogłębionej deprivacji materialnej odnotowano w powiatach: koneckim (44,94), staszowskim (43,12), starachowickim (40,21), sandomierskim (39,56), kazimierskim (37,75), jędrzejowskim (36,79). W wymienionych powiatach wartość omawianego wskaźnika była wyższa od średniej wartości dla regionu (32,24). Najniższe wartości wskaźnika odnotowano w mieście Kielce (22,89) oraz w powiecie włoszczowskim (23,37).

Mapa 5. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej w woj. świętokrzyskim wg powiatów w 2023 r.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej jest najważniejszą zmienną tworzącą Indeks zagrożenia ubóstwem. W związku z powyższym został on poddany szczegółowej analizie uwzględniającej wartości wskaźnika dla poszczególnych gmin.

2.2.1. Powiat buski

Tabela 6. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat buski.

Gmina	2022 r.	2023 r.	Zmiana (+/-)
Busko-Zdrój	13,53	13,42	-0,11 pkt
Gnojno	91,36	76,00	-15,36 pkt
Nowy Korczyn	25,20	23,88	-1,32 pkt
Pacanów	38,03	39,55	1,52 pkt
Solec-Zdrój	63,20	43,87	-19,33 pkt
Stopnica	18,87	19,82	0,95 pkt
Tuczępy	35,90	29,96	-5,94 pkt
Wiślica	29,04	28,69	-0,35 pkt
powiat buski	28,23	25,69	-2,54 pkt

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

W powiecie buskim średnia wartość wskaźnika pogłębionej deprivacji materialnej w 2023 r. wyniosła 25,69 i była niższa o -2,54 pkt w stosunku do 2022 r. Najwyższą wartość wskaźnika podobnie jak w latach poprzednich odnotowano w gminie Gnojno (76,00), najniższą zaś w gminie Busko-Zdrój (13,42).

2.2.2. Powiat jędrzejowski

Tabela 7. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat jędrzejowski.

Gmina	2022 r.	2023 r.	Zmiana (+/-)
Imielno	63,50	63,89	0,39 pkt
Jędrzejów	39,57	37,89	-1,68 pkt
Małogoszcz	56,13	47,30	-8,83 pkt
Nagłowice	29,42	32,42	3,00 pkt
Oksa	37,53	26,87	-10,66 pkt
Sędziszów	35,83	35,70	-0,13 pkt
Słupia	24,04	20,10	-3,94 pkt
Sobków	24,68	21,00	-3,68 pkt
Wodzisław	40,78	39,28	-1,50 pkt
powiat jędrzejowski	39,63	36,79	-2,84 pkt

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

W powiecie jędrzejowskiego wartość deprivacji materialnej w 2023 r. wyniosła 36,79 i była niższa o -2,84 pkt w stosunku do 2022 r. Najwyższą wartość wskaźnika deprivacji odnotowano w gminie Imielno (63,89), najniższą w gminie Słupia (20,10).

2.2.3. Powiat kazimierski

Tabela 8. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat kazimierski.

Gmina	2022 r.	2023 r.	Zmiana (+/-)
Bejsce	31,44	26,19	-5,25 pkt
Czarnocin	25,08	16,63	-8,45 pkt
Kazimierza Wielka	52,55	50,60	-1,95 pkt
Opatowiec	16,50	12,76	-3,74 pkt
Skalbmierz	40,63	37,68	-2,95 pkt
powiat kazimierski	41,17	37,75	-3,42 pkt

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

W powiecie kazimierskim wartość deprivacji materialnej w 2023 r. wyniosła 37,75 i była niższa o -3,42 pkt w odniesieniu do 2022 r. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w Kazimierzy Wielkiej (50,60), najniższą w gminie Opatowiec (12,76).

2.2.4. Powiat kielecki

Tabela 9. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat kielecki.

Gmina	2022 r.	2023 r.	Zmiana (+/-)
Bieliny	39,46	37,49	-1,97 pkt
Bodzentyn	36,79	35,92	-0,87 pkt
Chęciny	25,85	24,41	-1,44 pkt
Chmielnik	27,80	24,41	-3,39 pkt
Daleszyce	38,89	33,51	-5,38 pkt
Górno	32,10	30,00	-2,10 pkt
Łagów	33,77	36,95	3,18 pkt
Łopuszno	35,27	31,46	-3,81 pkt
Masłów	47,21	45,85	-1,36 pkt
Miedziana Góra	22,99	20,21	-2,78 pkt
Mniów	32,80	36,63	3,83 pkt
Morawica	17,19	15,43	-1,76 pkt
Nowa Słupia	60,90	58,60	-2,30 pkt
Nowiny	30,89	30,78	-0,11 pkt
Piekoszów	22,49	23,02	0,53 pkt
Pierzchnica	32,70	31,99	-0,71 pkt
Raków	62,74	61,57	-1,17 pkt
Strawczyn	18,69	20,47	1,78 pkt
Zagnańsk	30,07	21,25	-8,82 pkt
powiat kielecki	32,21	30,39	-1,82 pkt

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

W powiecie kieleckim wartość deprivacji materialnej w 2023 r. wyniosła 30,39 i była niższa o -1,82 pkt w odniesieniu do 2022 r. Gminami o najwyższym wskaźniku deprivacji materialnej tj. gminami, w których najwięcej osób korzystało ze świadczeń pieniężnych, były

gminy: Raków (61,57), Nowa Słupia (58,60), Masłów (45,85), Bieliny (37,49). Wysoki wskaźnik deprivacji materialnej odnotowano również w gminach: Masłów (45,85), Bieliny (37,49), Łągów (36,95), Mniów (36,63). Gmina z najniższą wartością wskaźnika to Morawica (15,43).

2.2.5. Powiat konecki

Tabela 10. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat konecki.

Gmina	2022 r.	2023 r.	Zmiana (+/-)
Fałków	40,77	40,46	-0,31 pkt
Gowarczów	88,55	50,08	-38,47 pkt
Końskie	44,54	43,05	-1,49 pkt
Radoszyce	65,93	64,49	-1,44 pkt
Ruda Maleniecka	43,52	49,02	5,50 pkt
Słupia (Konecka)	43,09	43,83	0,74 pkt
Smyków	43,35	48,95	5,60 pkt
Stąporków	37,37	36,78	-0,59 pkt
powiat konecki	47,64	44,94	-2,70 pkt

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

W powiecie koneckim wartość deprivacji materialnej w 2023 r. wyniosła 44,94 i była niższa o -2,70 pkt w odniesieniu do 2022 r. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowała gmina Radoszyce (64,49), najniższą – gmina Stąporków (36,78).

2.2.6. Miasto Kielce

Tabela 11. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – miasto Kielce.

Gmina	2022 r.	2023 r.	Zmiana (+/-)
M. Kielce	24,92	22,89	-2,03

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

W mieście Kielce wartość deprivacji materialnej w 2023 r. wyniosła 22,89 i była niższa o -2,03 pkt w odniesieniu do 2022 r.

2.2.7. Powiat opatowski

Tabela 12. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat opatowski.

Gmina	2022 r.	2023 r.	Zmiana (+/-)
Baćkowice	30,43	30,89	0,46 pkt
Iwaniska	47,46	39,86	-7,60 pkt
Lipnik	30,38	20,08	-10,30 pkt
Opatów	20,93	19,41	-1,52 pkt
Ożarów	47,26	40,92	-6,34 pkt
Sadowie	33,50	28,03	-5,47 pkt
Tarłów	43,23	50,91	7,68 pkt
Wojciechowice	20,17	24,23	4,06 pkt
powiat opatowski	34,62	31,65	-2,97 pkt

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

W powiecie opatowskim wartość deprivacji materialnej w 2023 r. wyniosła 31,65 i była niższa o -2,97 pkt w stosunku do 2022 r. Najwyższy poziom deprivacji materialnej odnotowano w gminie Tarłów (50,91), najniższy zaś w gminie Opatów (19,41).

2.2.8. Powiat ostrowiecki

Tabela 13. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat ostrowiecki.

Gmina	2022 r.	2023 r.	Zmiana (+/-)
Bałtów	49,72	54,33	4,61 pkt
Bodzechów	45,45	48,86	3,41 pkt
Ćmielów	70,57	73,35	2,78 pkt
Kunów	48,30	31,92	-16,38 pkt
Ostrowiec Świętokrzyski	13,72	13,72	-
Waśniów	45,23	50,77	5,54 pkt
powiat ostrowiecki	27,76	27,43	-0,33 pkt

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

W powiecie ostrowieckim wartość deprivacji materialnej w 2023 r. wyniosła 27,43 i była niższa o -0,33 pkt w odniesieniu do 2022 r. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w gminie Ćmielów (73,35), najniższą zaś w Ostrowcu Świętokrzyskim (13,72).

2.2.9. Powiat pińczowski

Tabela 14. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat pińczowski.

Gmina	2022 r.	2023 r.	Zmiana (+/-)
Działoszyce	34,27	23,29	-10,98 pkt
Kije	75,34	70,15	-5,19 pkt
Michałów	33,09	41,57	8,48 pkt
Pińczów	20,85	19,76	-1,09 pkt
Złota	8,68	30,91	22,23 pkt
powiat pińczowski	28,88	29,96	1,08 pkt

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

W powiecie pińczowskim wartość deprivacji materialnej w 2023 r. wyniosła 29,96 i była wyższa o 1,08 pkt niż w 2022 r. Gminą, w której wartość wskaźnika była najwyższa to gmina Kije (70,15), natomiast gminą, w której odnotowano najniższy wskaźnik, była gmina Pińczów (19,76).

2.2.10. Powiat sandomierski

Tabela 15. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat sandomierski.

Gmina	2022 r.	2023 r.	Zmiana (+/-)
Dwikozy	28,31	27,23	-1,08 pkt
Klimontów	40,69	43,86	3,17 pkt
Koprzywnica	37,05	29,40	-7,65 pkt
Łoniów	83,19	85,15	1,96 pkt
Obrazów	36,68	29,73	-6,95 pkt
Samborzec	47,21	52,92	5,71 pkt
Sandomierz	19,71	18,68	-1,03 pkt
Wilczyce	39,40	67,00	27,60 pkt
Zawichost	65,22	66,77	1,55 pkt
powiat sandomierski	38,63	39,56	0,93 pkt

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

W powiecie sandomierskim wartość deprivacji materialnej w 2023 r. wyniosła 39,56 i była wyższa o 0,93 pkt w stosunku do 2022 r. W gminie Łoniów (85,15) odnotowano najwyższą wartość wskaźnika, natomiast najniższą w gminie Sandomierz (18,68).

2.2.11. Powiat skarżyski

Tabela 16. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat skarżyski.

Gmina	2022 r.	2023 r.	Zmiana (+/-)
Bliżyn	53,38	50,44	-2,94 pkt
Łączna	53,50	42,32	-11,18 pkt
Skarżysko Kościelne	66,89	55,50	-11,39 pkt
Skarżysko-Kamienna	25,04	24,65	-0,39 pkt
Suchedniów	28,52	20,33	-8,19 pkt
powiat skarżyski	33,97	30,61	-3,36 pkt

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

W powiecie skarżyskim wartość deprivacji materialnej w 2023 r. wyniosła 30,61 i była niższa o -3,36 pkt w odniesieniu do 2022 r. Gmina z najwyższą wartością wskaźnika deprivacji materialnej to Skarżysko Kościelne (55,50), z najniższą zaś Suchedniów (20,33).

2.2.12. Powiat starachowicki

Tabela 17. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat starachowicki.

Gmina	2022 r.	2023 r.	Zmiana (+/-)
Brody	26,64	27,63	0,99 pkt
Mirzec	37,53	31,20	-6,33 pkt
Pawłów	23,19	22,53	-0,66 pkt
Starachowice	33,01	49,64	16,63 pkt
Wąchock	44,70	46,71	2,01 pkt
powiat starachowicki	31,83	40,21	8,38 pkt

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

W powiecie starachowickim wartość deprywacji materialnej w 2023 r. wyniosła 40,21 i była wyższa o 8,38 pkt w odniesieniu do 2022 r. Najwyższą wartość wskaźnika spośród gmin tego powiatu odnotowano w gminie Starachowice (49,64), najniższą w gminie Pawłów (22,53).

2.2.13. Powiat staszowski

Tabela 18. Wskaźnik pogłębionej deprywacji materialnej wg gmin – powiat staszowski.

Gmina	2022 r.	2023 r.	Zmiana (+/-)
Bogoria	104,10	100,92	-3,18 pkt
Łubnice	45,91	46,08	0,17 pkt
Oleśnica	64,50	50,46	-14,04 pkt
Osiek	64,04	60,68	-3,36 pkt
Połaniec	54,13	47,64	-6,49 pkt
Rytwiany	29,90	27,88	-2,02 pkt
Staszów	27,86	23,75	-4,11 pkt
Szydłów	25,08	25,78	0,70 pkt
powiat staszowski	47,24	43,12	-4,12 pkt

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

W powiecie staszowskim wartość deprywacji materialnej w 2023 r. wyniosła 43,12 i była niższa o -4,12 pkt w odniesieniu do 2022 r. W gminie Bogoria (100,92) przedmiotowy wskaźnik był najwyższy w powiecie, najniższy zaś odnotowano w gminie Staszów (23,75).

2.2.14. Powiat włoszczowski

Tabela 19. Wskaźnik pogłębionej deprywacji materialnej wg gmin – powiat włoszczowski.

Gmina	2022 r.	2023 r.	Zmiana (+/-)
Kluczewsko	33,56	26,18	-7,38 pkt
Krasocin	37,39	33,98	-3,41 pkt
Moskorzew	31,64	30,42	-1,22 pkt
Radków	48,83	51,83	3,00 pkt
Secemin	29,16	26,14	-3,02 pkt
Włoszczowa	13,67	11,74	-1,93 pkt
powiat włoszczowski	26,09	23,37	-2,72 pkt

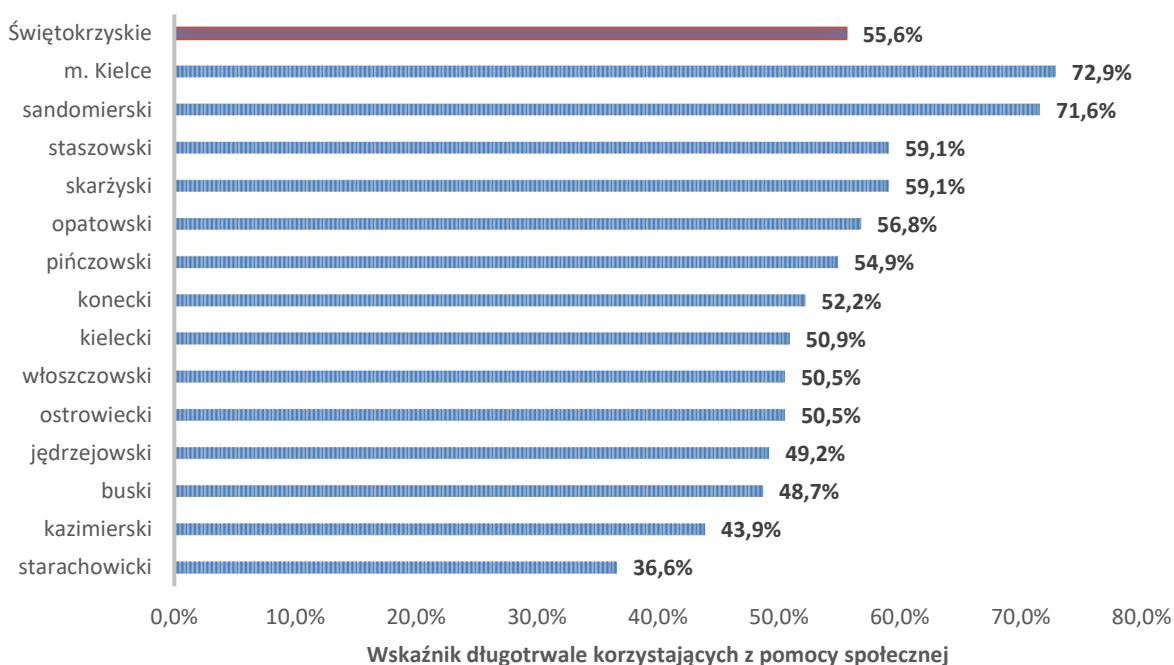
Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

W powiecie włoszczowskim wartość deprywacji materialnej w 2023 r. wyniosła 23,37 i była niższa o -2,72 pkt w stosunku do 2022 r. Najwyższą wartość wskaźnika deprywacji, tak jak w roku poprzednim wystąpiła w gminie Radków (51,83), najniższa w gminie Włoszczowa (11,74).

2.3. Wskaźnik długotrwale korzystających z pomocy społecznej

Istotnym, niemonetarnym wskaźnikiem określającym zarówno poziom zagrożenia ubóstwem, jak i charakteryzujący strukturę osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej jest wskaźnik długotrwale korzystających z pomocy społecznej. Wskaźnik wyraża odsetek osób, które w ciągu ostatnich 3 lat były zarejestrowane w systemie pomocy społecznej (POMOST) przez co najmniej 18 miesięcy w ogólnej liczbie korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Obliczenia wskaźnika oparte zostały na corocznym sprawozdaniu OZPS w Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS)¹¹.

Procentowy udział osób długotrwale korzystających ze świadczeń w ogólnej liczbie świadczeniobiorców w województwie świętokrzyskim w 2023 r. wyniósł 55,6% i był niższy o 3 pkt proc. w stosunku do 2022 r. (58,6%).

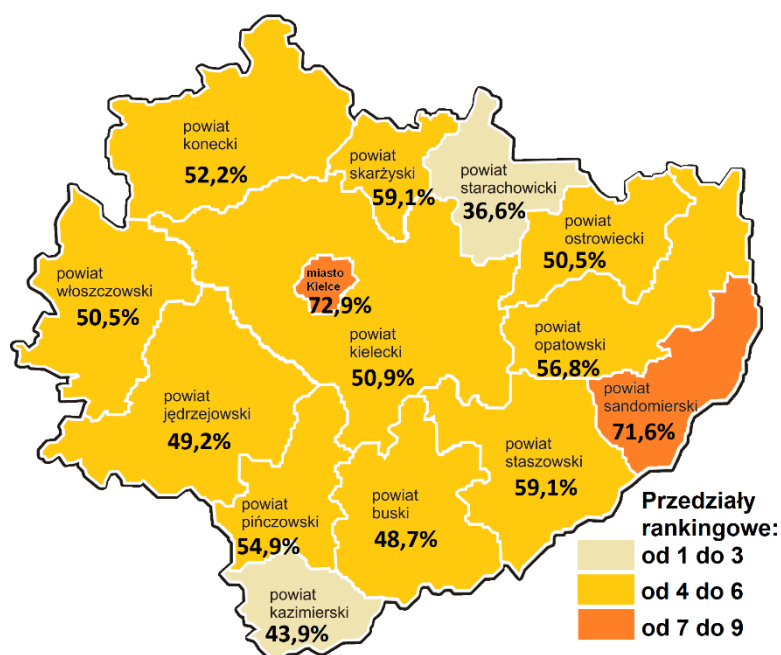
Wykres 8. Wskaźnik długotrwale korzystających z pomocy społecznej w woj. świętokrzyskim (w ujęciu powiatowym) w 2023 r.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania OZPS, CAS.

Najwyższy wskaźnik, znacząco odbiegający od innych powiatów zanotowano w mieście Kielce (72,9%). Najniższą wartość wskaźnika osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej odnotowano tym razem w powiecie starachowickim (36,6%).

¹¹ Objąśnienia ocena zasobów pomocy społecznej, styczeń 2022.

Mapa 6. Wskaźnik osób długotrwale korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w woj. świętokrzyskim wg powiatów w 2023 r.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania OZPS.

Ze względu na wagę omawianego wskaźnika jego wartość rankingowa w Indeksie została zwiększona (x 1,2).

Tabela 20. Wskaźnik długotrwale korzystających z pomocy społecznej w woj. świętokrzyskim wg gmin i powiatów w latach 2022-2023.

Wyszczególnienie	2022 r.	2023 r.	Zmiana (+/-) pkt proc.
Woj. świętokrzyskie	58,6%	55,6%	-3
Busko-Zdrój	66,0%	59,0%	-7
Gnojno	59,9%	56,1%	-3,8
Nowy Korczyn	77,5%	37,2%	-40,3
Pacanów	30,2%	27,1%	-3,1
Solec-Zdrój	71,4%	74,0%	2,6
Stopnica	58,6%	54,9%	-3,7
Tuczępy	39,5%	43,0%	3,5
Wiślica	46,5%	37,4%	-9,1
powiat buski	56,7%	48,7%	-8,0
Imielno	66,8%	57,6%	-9,2
Jędrzejów	50,0%	51,3%	1,3
Małogoszcz	51,5%	46,6%	-4,9
Nagłowice	53,6%	53,1%	-0,5
Oksa	32,2%	48,7%	16,5
Sędziszów	46,9%	42,1%	-4,8

Wyszczególnienie	2022 r.	2023 r.	Zmiana (+/-) pkt proc.
Słupia	42,0%	38,8%	-3,2
Sobków	51,8%	44,0%	-7,8
Wodzisław	58,6%	50,6%	-8,0
powiat jędrzejowski	50,6%	49,2%	-1,4
Bejsce	49,1%	53,0%	3,9
Czarnocin	18,8%	33,8%	15
Kazimierza Wielka	41,7%	42,1%	0,4
Opatowiec	39,3%	31,4%	-7,9
Skalbmierz	44,9%	51,8%	6,9
powiat kazimierski	40,8%	43,9%	3,1
M. Kielce	79,9%	72,9%	-7
Bieliny	64,2%	57,5%	-6,7
Bodzentyn	48,4%	47,4%	-1
Chęciny	41,8%	41,8%	-
Chmielnik	79,7%	61,4%	-18,3
Daleszyce	51,7%	52,2%	0,5
Górno	63,2%	56,6%	-6,6
Łagów	35,0%	30,5%	-4,5
Łopuszno	53,3%	94,9%	41,6
Masłów	52,8%	49,2%	-3,6
Miedziana Góra	33,8%	32,7%	-1,1
Mniów	51,2%	52,3%	1,1
Morawica	39,8%	41,8%	2
Nowa Słupia	56,6%	54,9%	-1,7
Piekoszków	30,0%	29,1%	-0,9
Pierzchnica	50,2%	47,9%	-2,3
Raków	62,9%	60,3%	-2,6
Sitkówka-Nowiny	44,0%	36,0%	-8
Strawczyn	50,9%	48,1%	-2,8
Zagnańsk	51,8%	58,3%	6,5
powiat kielecki	51,0%	50,9%	-0,1
Fałków	62,6%	48,8%	-13,8
Gowarczów	27,0%	39,3%	12,3
Końskie	58,8%	56,7%	-2,1
Radoszyce	34,1%	49,0%	14,9
Ruda Maleniecka	54,5%	50,0%	-4,5

Wyszczególnienie	2022 r.	2023 r.	Zmiana (+/-) pkt proc.
Słupia (Konecka)	58,0%	58,4%	0,4
Smyków	53,0%	47,7%	-5,3
Stąporków	53,8%	49,5%	-4,3
powiat konecki	49,2%	52,2%	3
Baćkowice	59,3%	53,8%	-5,5
Iwaniska	56,6%	54,9%	-1,7
Lipnik	48,3%	37,3%	-11
Opatów	49,0%	52,9%	3,9
Ożarów	49,1%	80,6%	31,5
Sadowie	63,2%	46,4%	-16,8
Tartów	51,0%	40,5%	-10,5
Wojciechowice	63,1%	50,8%	-12,3
powiat opatowski	52,6%	56,8%	4,2
Bałtów	53,2%	48,4%	-4,8
Bodzechów	69,9%	60,9%	-9
Ćmielów	47,5%	45,0%	-2,5
Kunów	66,2%	56,3%	-9,9
Ostrowiec Świętokrzyski	56,7%	56,7%	-
Waśniów	28,5%	22,2%	-6,3
powiat ostrowiecki	55,1%	50,5%	-4,6
Działoszyce	34,5%	49,7%	15,2
Kije	60,1%	59,9%	-0,2
Michałów	59,1%	54,5%	-4,6
Pińczów	59,0%	53,8%	-5,2
Złota	82,5%	60,5%	-22
powiat pińczowski	56,3%	54,9%	-1,4
Dwikozy	83,2%	84,2%	1
Klimontów	59,0%	53,3%	-5,7
Koprzywnica	71,6%	81,0%	9,4
Łoniów	89,8%	93,6%	3,8
Obrazów	48,7%	82,4%	33,7
Samborzec	53,5%	48,0%	-5,5
Sandomierz	61,5%	68,7%	7,2
Wilczyce	63,7%	60,4%	-3,3
Zawichost	88,4%	85,9%	-2,5
powiat sandomierski	67,7%	71,6%	3,9

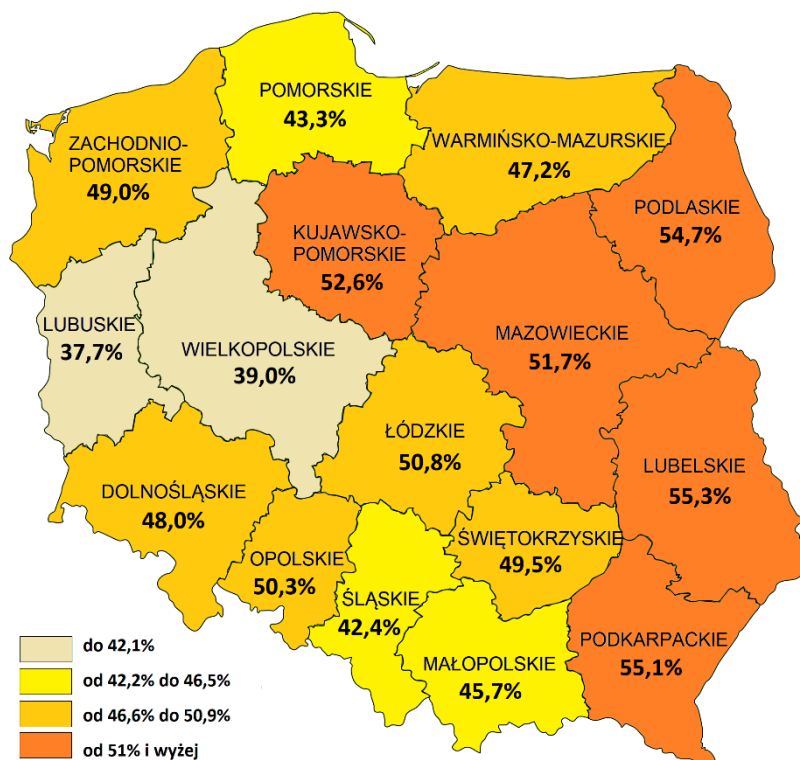
Wyszczególnienie	2022 r.	2023 r.	Zmiana (+/-) pkt proc.
Blizyn	71,8%	58,4%	-13,4
Łączna	43,7%	51,8%	8,1
Skarżysko Kościelne	62,0%	56,0%	-6
Skarżysko-Kamienna	65,8%	60,9%	-4,9
Suchedniów	56,5%	59,7%	3,2
powiat skarżyski	63,2%	59,1%	-4,1
Brody	89,3%	38,4%	-50,9
Mirzec	35,0%	43,1%	8,1
Pawłów	28,9%	34,6%	5,7
Starachowice	58,4%	34,8%	-23,6
Wąchock	50,9%	47,0%	-3,9
powiat starachowicki	55,0%	36,6%	-18,4
Bogoria	71,6%	69,5%	-2,1
Łubnice	41,1%	40,3%	-0,8
Oleśnica	43,0%	52,8%	9,8
Osiek	61,7%	58,8%	-2,9
Pońaniec	55,9%	56,4%	0,5
Rytwiany	50,0%	45,8%	-4,2
Staszów	63,7%	64,6%	0,9
Szydłów	41,3%	47,8%	6,5
powiat staszowski	59,1%	59,1%	-
Kluczewsko	39,6%	34,6%	-5
Krasocin	50,2%	46,6%	-3,6
Moskorzew	51,9%	60,0%	8,1
Radków	70,1%	61,9%	-8,2
Secemin	51,7%	43,9%	-7,8
Włoszczowa	61,3%	57,7%	-3,6
powiat włoszczowski	54,4%	50,5%	-3,9

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania OZPS, CAS.

2.4. Wskaźnik długotrwale bezrobotnych

Następną zmienną wchodzącą w skład Indeksu jest odsetek osób długotrwale bezrobotnych. Osobą długotrwale bezrobotną jest osoba, która pozostaje bez zatrudnienia przez minimum rok w ciągu ostatnich dwóch lat, z wyłączeniem okresu odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych¹². Należy zaznaczyć, iż zagrożenie wykluczeniem społecznym i biedą wzrasta w przypadku osób długotrwale bezrobotnych. Z kolei długotrwale ubóstwo zwiększa prawdopodobieństwo dziedziczenia biedy.

Mapa 7. Udział długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem wg województw na koniec 2023 r.

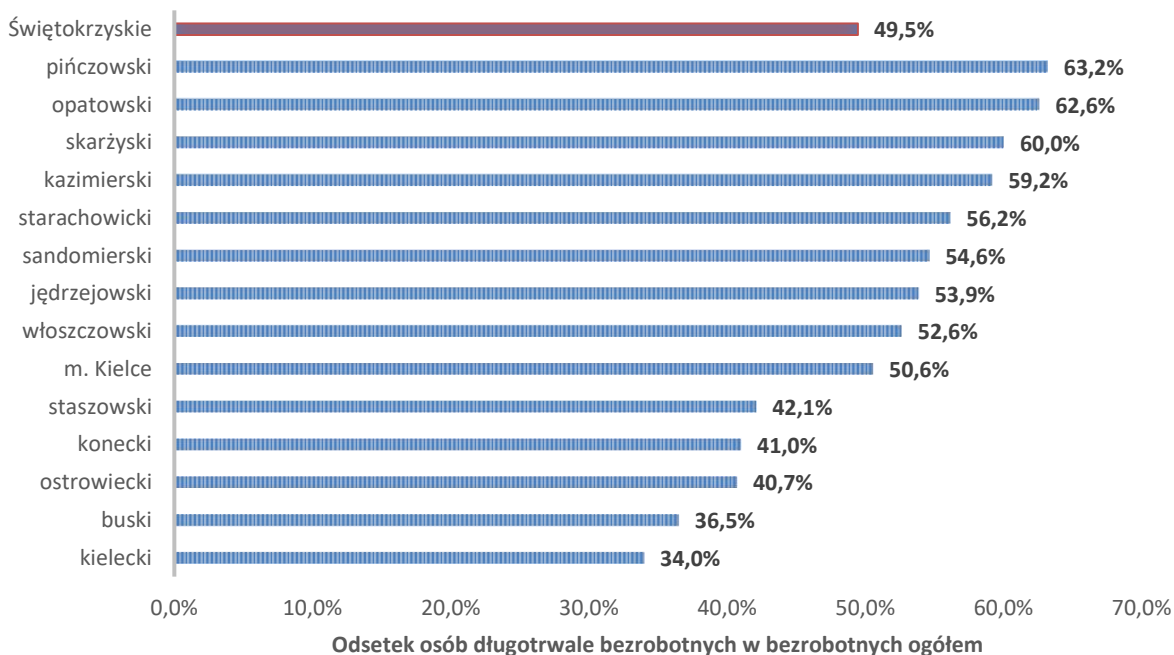
Źródło danych: Długotrwale bezrobotni, raport za 2023 rok, Ministerstwa Rozwoju Pracy i Technologii.

Długotrwale bezrobotni w 2023 r. w Polsce stanowili 49% ogółu zarejestrowanych (w 2022 r. - 51,7%), w województwie świętokrzyskim – 49,5%. W regionie jako długotrwale bezrobotni zarejestrowanych było łącznie 16 684 osób, w tym 8 948 kobiet (tj. 49,5% ogółu)¹³.

W województwie świętokrzyskim udział osób długotrwale bezrobotnych wynosił 49,5%, co klasyfikuje nasz region powyżej średniej krajowej. Wyższy wskaźnik odnotowano w siedmiu regionach: opolskim (50,3%), łódzkim (50,8%), mazowieckim (51,7%), kujawsko-pomorskim (52,6%), podlaskim (54,7%), podkarpackim (55,1%), lubelskim (55,3%).

¹² Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

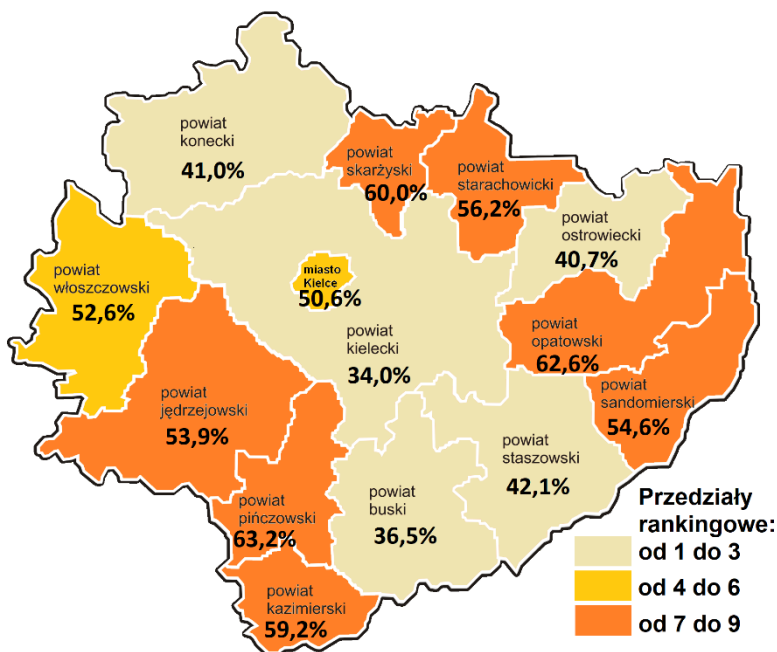
¹³ Informacja o poziomie i strukturze bezrobocia w woj. świętokrzyskim w 2023 r. WUP Kielce styczeń 2024.

Wykres 9. Udział długotrwale bezrobotnych w woj. świętokrzyskim (w ujęciu powiatowym) w 2023 r.
 Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych WUP Kielce.

Wartość przedmiotowego wskaźnika powyżej średniej wojewódzkiej (49,5%) odnotowano w mieście Kielce (50,6%) oraz w ośmiu powiatach: włoszczowskim (52,6%), jędrzejowskim (53,9%), sandomierskim (54,6%), starachowickim (56,2%), kazimierskim (59,2%), skarżyskim (60%), opatowskim (62,6%), pińczowskim (63,2%).

Mapa 8. Udział długotrwale bezrobotnych w woj. świętokrzyskim wg powiatów w 2023 r.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych WUP Kielce.

Ze względu na wagę omawianego wskaźnika jego wartość rankingowa w Indeksie została zwiększona (x 1,2).

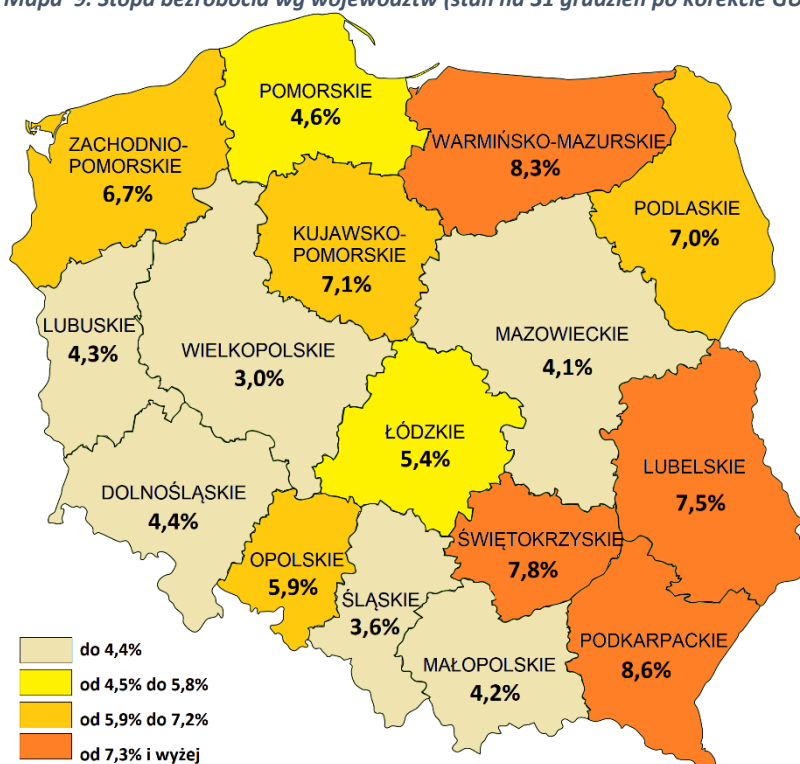

2.5. Stopa bezrobocia

Jednym z najbardziej istotnych czynników niemonetarnych generujących ubóstwo jest bezrobocie. Pojęcia te są ściśle ze sobą związane, ponieważ wzrost liczby osób pozostających bez pracy bardzo często skutkuje zwiększeniem odsetka osób i rodzin zagrożonych ubóstwem.

Według danych WUP w Kielcach, na chwilę opracowania Indeksu tj. na koniec czerwca 2024 r. stopa bezrobocia kształtowała się w województwie świętokrzyskim na poziomie 7,2% i była o 2,3 pkt proc. większa niż w Polsce (4,9%). Wracając do roku bazowego analizy, na koniec 2023 r. wartość stopy bezrobocia po korekcie GUS w województwie świętokrzyskim (7,8%) była wyższa o 2,7 pkt proc. w stosunku do stopy bezrobocia w Polsce (5,1%).

Mapa 9. Stopa bezrobocia wg województw (stan na 31 grudzień po korekcie GUS) w 2023 r.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Świętokrzyskie zalicza się do województw o najwyższej stopie bezrobocia. Wyższą stopę bezrobocia odnotowano tylko w dwóch województwach w kraju: warmińsko-mazurskim (8,3%), podkarpackim (8,6%).

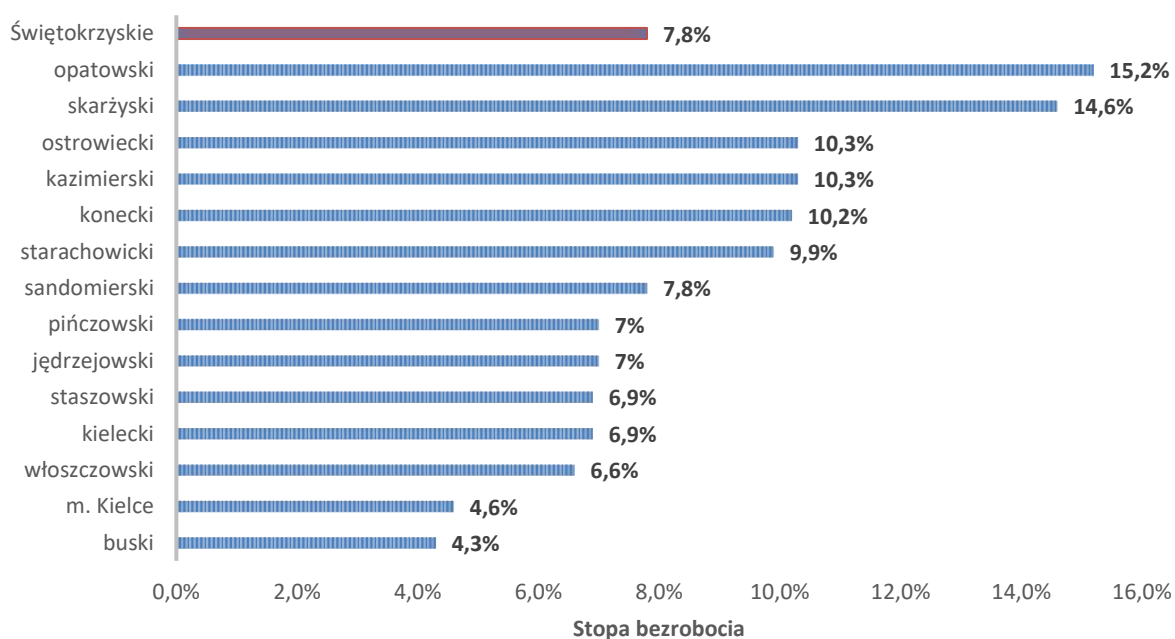
Tabela 21. Stopa bezrobocia w kraju wg województw (stan na 31.XII po korekcie GUS) w latach 2022-2023.

Województwo	2022 r.	2023 r.	Zmiana (+/-) pkt proc.
Polska	5,2%	5,1%	-0,1
Dolnośląskie	4,5%	4,4%	-0,1
Kujawsko-pomorskie	7,4%	7,1%	-0,3
Lubelskie	8,1%	7,5%	-0,6
Lubuskie	4,4%	4,3%	-0,1

Województwo	2022 r.	2023 r.	Zmiana (+/-) pkt proc.
Łódzkie	5,4%	5,4%	-
Małopolskie	4,5%	4,2%	-0,3
Mazowieckie	4,2%	4,1%	-0,1
Opolskie	6,1%	5,9%	-0,2
Podkarpackie	8,8%	8,6%	-0,2
Podlaskie	7,3%	7,0%	-0,3
Pomorskie	4,6%	4,6%	-
Śląskie	3,7%	3,6%	-0,1
Świętokrzyskie	7,7%	7,8%	0,1
Warmińsko-mazurskie	8,7%	8,3%	-0,4
Wielkopolskie	2,9%	3,0%	0,1
Zachodniopomorskie	6,7%	6,7%	-

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych WUP Kielce.

Na koniec grudnia 2023 r. stopa bezrobocia w województwie świętokrzyskim wynosiła 7,8% i utrzymuje się na zbliżonym poziomie w stosunku do 2022 r.

Wykres 10. Stopa bezrobocia woj. świętokrzyskiego (w ujęciu powiatowym) w 2023 r.

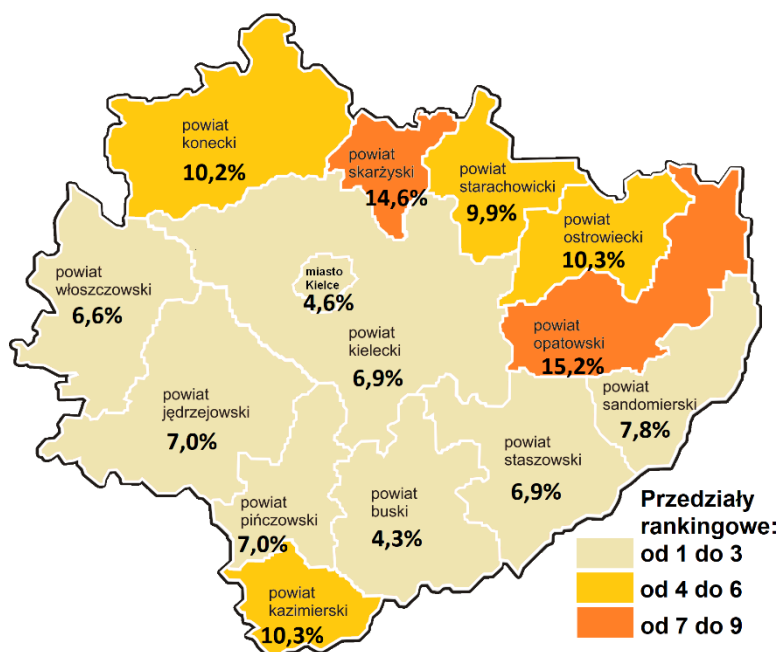
Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych WUP Kielce.

W 2023 r. odnotowano spadek stopy bezrobocia w siedmiu powiatach w odniesieniu do 2022 r. Największy spadek stopy bezrobocia o 0,8 pkt proc. odnotowany został w powiatach: opatowskim, kieleckim, pińczowskim. Wzrost odnotowany został w mieście Kielce (0,3%) i w pięciu powiatach: jędrzejowskim (0,2 pkt proc.), sandomierski (0,2 pkt proc.), starachowickim (0,5 pkt proc.), staszowskim (0,6 pkt proc.), ostrowieckim (0,7 pkt proc.).

Wewnątrzregionalne zróżnicowanie stopy bezrobocia na koniec 2023 r. (stan na 31.XII po korekcie GUS) w województwie świętokrzyskim ukształtowało się następująco:

- ❖ Stopę bezrobocia powyżej wartości 7,8% (tj. stopy bezrobocia w województwie świętokrzyskim) odnotowano w sześciu powiatach:
  - sandomierskim 7,8%,
  - starachowickim 9,9%,
  - koneckim 10,2%,
  - kazimierskim 10,3%,
  - ostrowieckim 10,3%,
  - skarżyskim 14,6%,
  - opatowskim 15,2%.
- ❖ Stopę bezrobocia poniżej 7,8% odnotowano w powiatach:
  - jędrzejowskim 7%,
  - pińczowskim 7%,
  - kieleckim 6,9%,
  - staszowskim 6,9%,
  - włoszczowskim 6,6%,
  - m. Kielce 4,6%,
  - buskim 4,3%.

Mapa 10. Stopa bezrobocia w woj. świętokrzyskim wg powiatów w 2023 r.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych WUP Kielce.

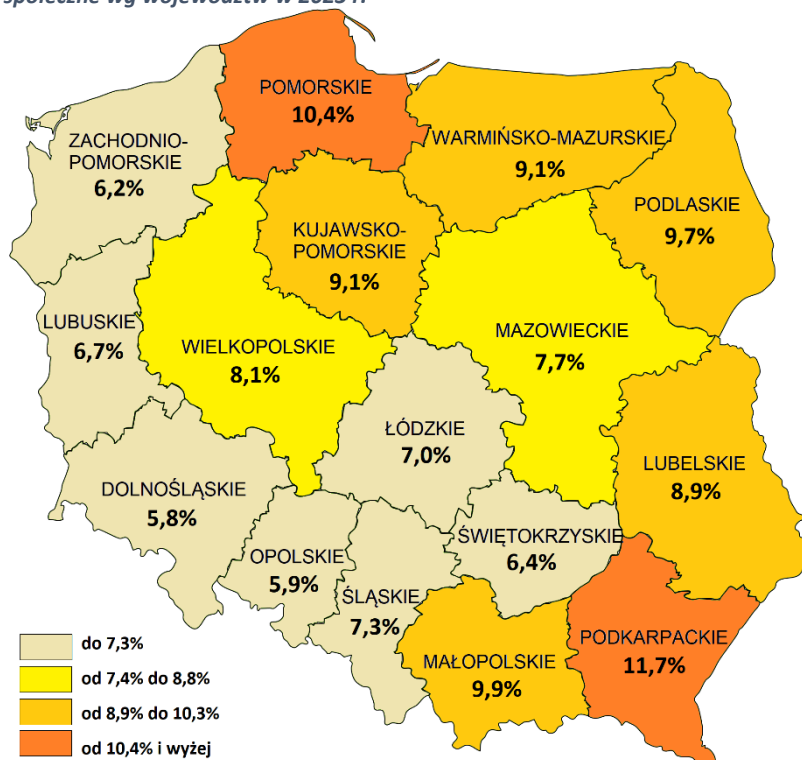
2.6. Rodziny wielodzietne korzystające z pomocy społecznej

Niemonetarnym wskaźnikiem wchodzącym w skład Indeksu jest odsetek rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej w łącznej liczbie rodzin objętych pomocą społeczną. Za rodzinę wielodzietną uważa się rodzinę z trójką i więcej dzieci. Rodziny wielodzietne należą do grupy szczególnie zagrożonej ubóstwem.

Według danych GUS w 2023 r. w skali kraju problem ubóstwa skrajnego doznawało 6,9% rodzin wielodzietnych, w odniesieniu do 2022 r. (6%) udział ten zwiększył się o 0,9 pkt proc.¹⁴.

Na potrzeby analizy opracowany został wskaźnik rodzin wielodzietnych korzystających ze wsparcia w ogóle rodzin korzystających z pomocy społecznej.

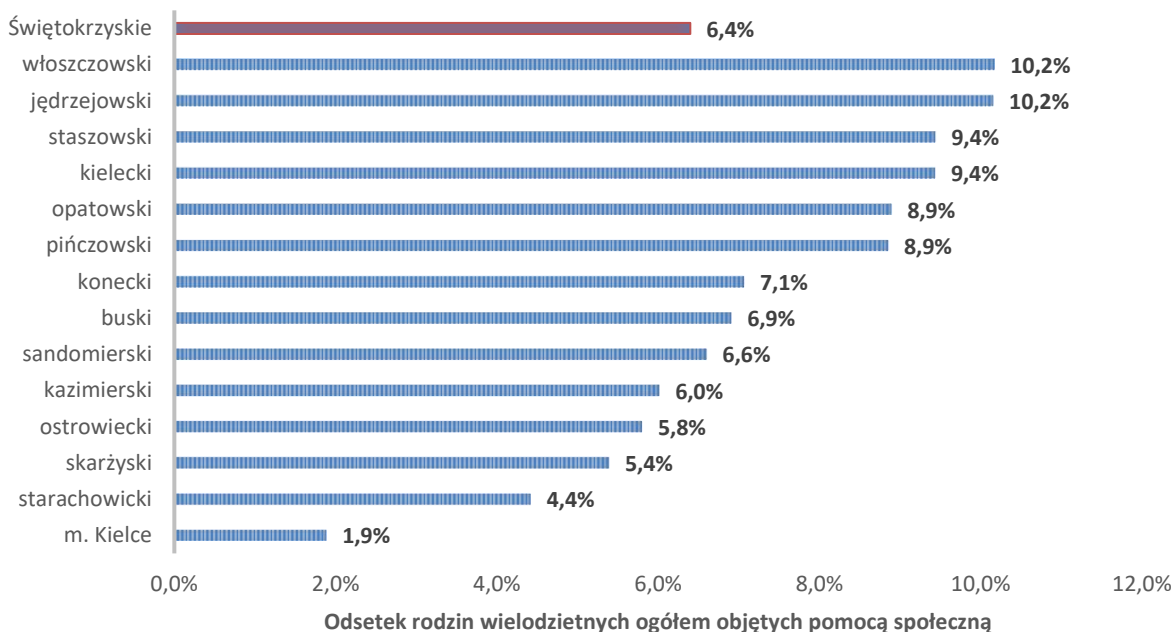
Mapa 11. Udział rodzin wielodzietnych objętych pomocą społeczną w ogólnej liczbie rodzin pobierających świadczenia społeczne w województwach w 2023 r.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

Omawiany wskaźnik w województwie świętokrzyskim wynosił 6,4% i był niższy o 1,8 pkt proc. w stosunku do wartości wskaźnika w Polsce (8,2%). Świętokrzyskie zalicza się do województw o niskim odsetku rodzin wielodzietnych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej ogółem. Niższy wskaźnik odnotowano tylko w trzech województwach: zachodniopomorskim (6,2%), opolskim (5,9%), dolnośląskim (5,8%).

¹⁴ Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2023 r. (na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw domowych). Źródło danych GUS.

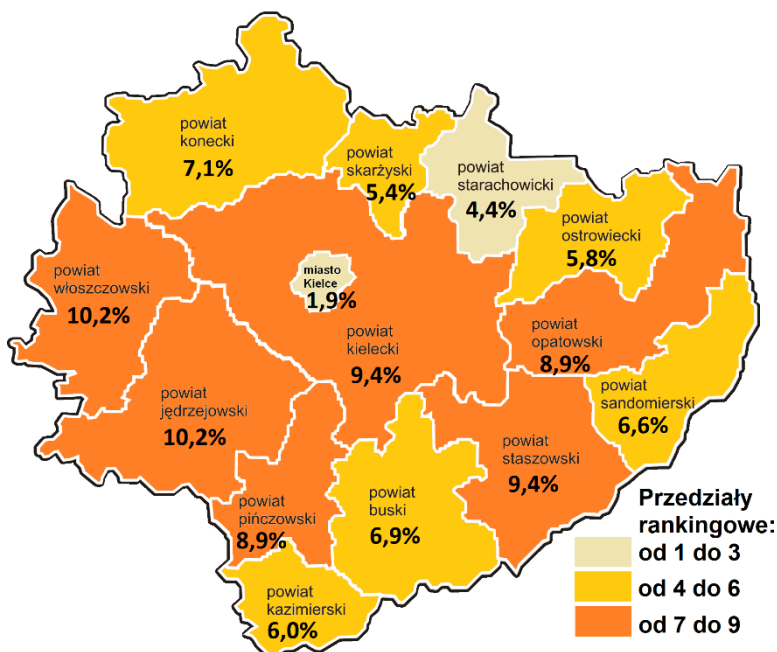
Wykres 11. Udział rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej w woj. świętokrzyskim (w ujęciu powiatowym) w 2023 r.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R, CAS.

W województwie świętokrzyskim w 2023 r. odsetek rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej (6,4%) zmniejszył się w stosunku od 2022 r. (6,6%).

Najwyższy odsetek rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej odnotowano w powiecie włoszczowskim (10,2%) i jędrzejewskim (10,2%), najniższy podobnie jak w poprzednim roku w mieście Kielce (1,9%).

Mapa 12. Udział rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej w woj. świętokrzyskim wg powiatów w 2023 r.

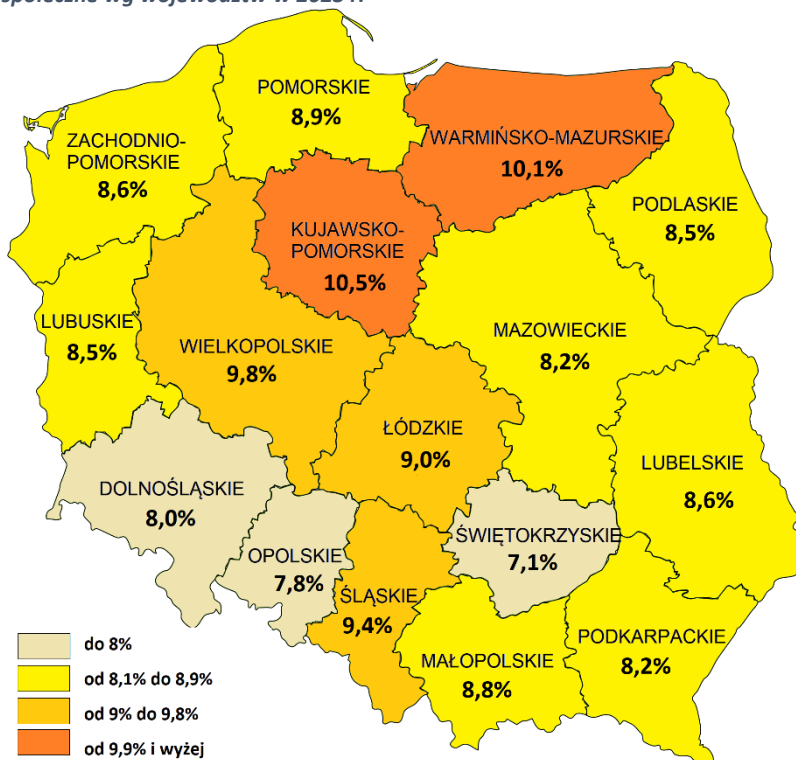

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdania MRiPS-03-R, CAS.

2.7. Rodziny niepełne korzystające z pomocy społecznej

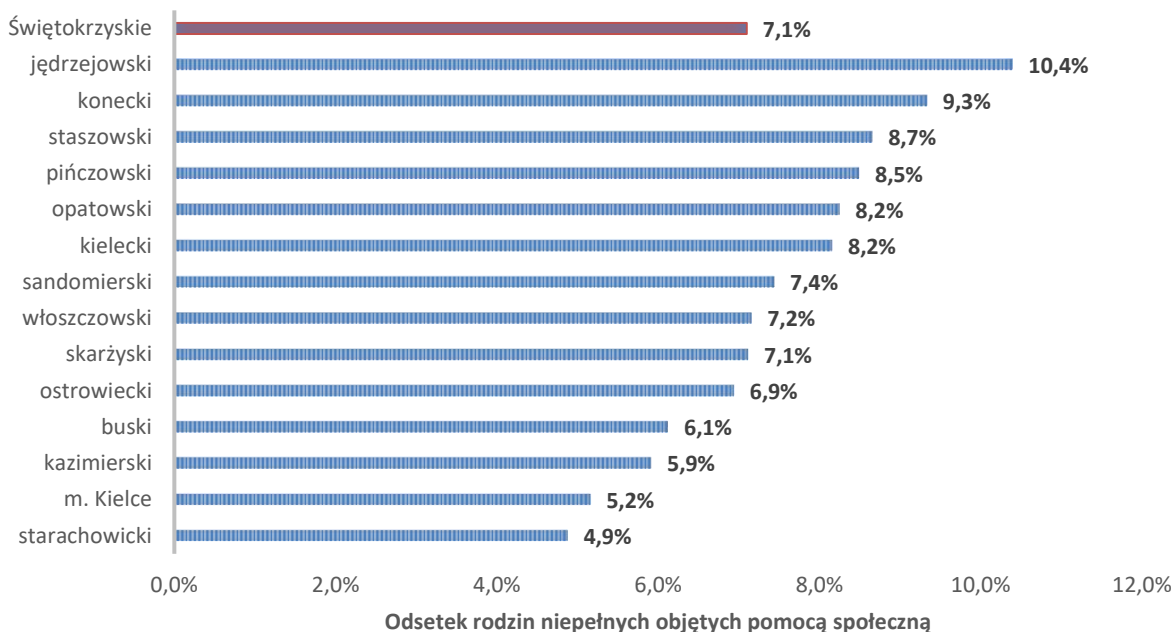
Niezwykle istotnym wskaźnikiem określającym poziom zagrożenia ubóstwem, jak również charakteryzującym strukturę rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej jest wskaźnik wyrażający procentowy udział rodzin niepełnych otrzymujących wsparcie, w stosunku do rzeczywistej liczby rodzin objętych pomocą społeczną. Za rodzinę niepełną należy uznać rodzinę, w której skład wchodzi jedno z rodziców (matka lub ojciec) z dzieckiem (z dziećmi).

Mapa 13. Udział rodzin niepełnych ogółem objętych pomocą społeczną w ogóle liczby rodzin pobierających świadczenia społeczne wg województw w 2023 r.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

Procentowy udział rodzin niepełnych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w województwie świętokrzyskim w 2023 r. wynosił 7,1% i był niższy o 1,8 pkt proc. w odniesieniu do wartości wskaźnika w Polsce (8,9%). W 2023 roku Świętokrzyskie jest regionem o najniższym odsetku rodzin niepełnych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej.

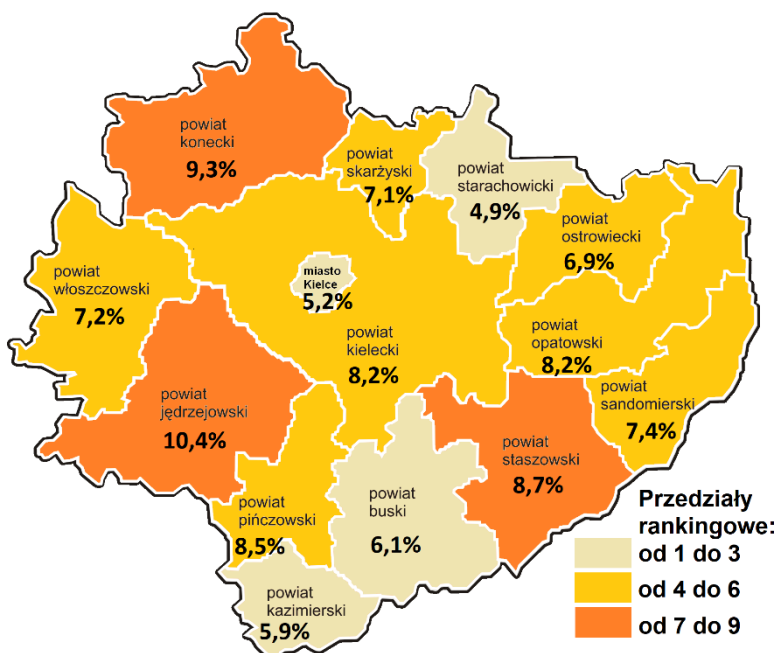

Wykres 12. Udział rodzin niepełnych korzystających z pomocy społecznej w woj. świętokrzyskim (w ujęciu powiatowym) w 2023 r.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R, CAS.

Najwyższy wskaźnik rodzin niepełnych w 2023 r. odnotowano w powiecie jędrzejowskim (10,4%). W skali województwa świętokrzyskiego wartości tego wskaźnika w ośmiu powiatach przekroczyły średnią wartość (7,1%) odnotowaną w regionie. Były to powiaty: włoszczowski (7,2%), sandomierski (7,4%), kielecki (8,2%), opatowski (8,2%), pińczowski (8,5%), staszowski (8,7%), konecki (9,3%), jędrzejowski (10,4%).

Mapa 14. Udział rodzin niepełnych ogółem objętych pomocą społeczną w woj. świętokrzyskim wg powiatów w 2023 r.

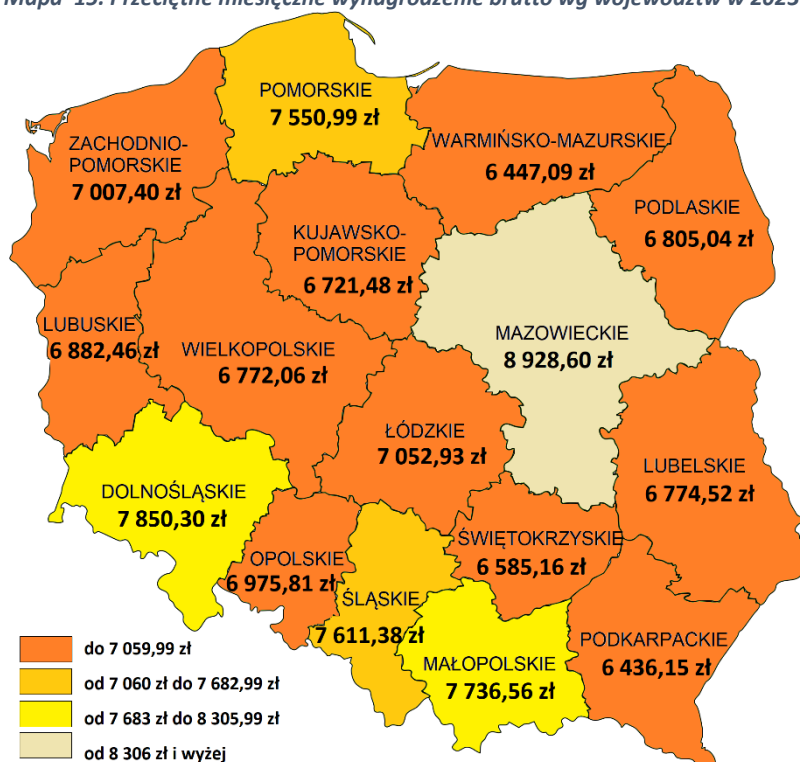

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-03-R.

2.8. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku do podziału lub z nadwyżki bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą¹⁵.

Mapa 15. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wg województw w 2023 r.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poziom wynagrodzenia to jeden z najważniejszych monetarnych czynników mających wpływ na poziom zagrożenia ubóstwem. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w skali kraju w 2023 r. wynosiło 7 595,30 zł. Świętokrzyskie (6 585,16 zł) znajduje się wśród trzech województw, w których odnotowujemy najniższe przeciętne wynagrodzenie brutto – plasuje się tuż za województwem warmińsko-mazurskim (6 447,09 zł) i województwem podkarpackim (6 436,15 zł).

¹⁵ Opis metodologiczny, Główny Urząd Statystyczny.

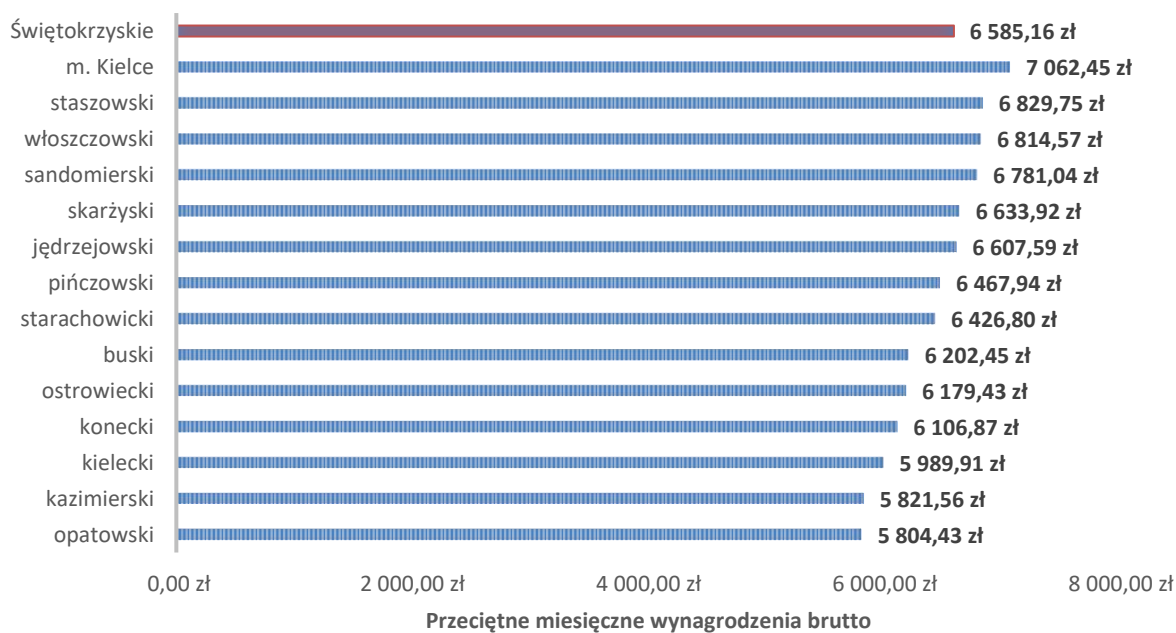

Tabela 22. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto [zł] w Polsce wg województw w latach 2022-2023.

Województwa	2022 r.	2023 r.	Zmiana (+/-)
Polska	6 705,62 zł	7 595,30 zł	+889,68 zł
Dolnośląskie	6 945,01 zł	7 850,30 zł	+905,29 zł
Kujawsko – pomorskie	5 888,55 zł	6 721,48 zł	+832,93 zł
Lubelskie	5 909,60 zł	6 774,52 zł	+864,92 zł
Lubuskie	6 014,38 zł	6 882,46 zł	+868,08 zł
Łódzkie	6 210,68 zł	7 052,93 zł	+842,25 zł
Małopolskie	6 824,68 zł	7 736,56 zł	+911,88 zł
Mazowieckie	7 913,14 zł	8 928,60 zł	+1 015,46 zł
Opolskie	6 134,18 zł	6 975,81 zł	+841,63 zł
Podkarpackie	5 662,53 zł	6 436,15 zł	+773,62 zł
Podlaskie	6 012,94 zł	6 805,04 zł	+792,10 zł
Pomorskie	6 696,84 zł	7 550,99 zł	+854,15 zł
Śląskie	6 727,57 zł	7 611,38 zł	+883,81 zł
Świętokrzyskie	5 782,60 zł	6 585,16 zł	+802,56 zł
Warmińsko – mazurskie	5 674,89 zł	6 447,09 zł	+772,20 zł
Wielkopolskie	6 019,68 zł	6 772,06 zł	+752,38 zł
Zachodniopomorskie	6 169,94 zł	7 007,40 zł	+837,46 zł

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wartość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w województwie świętokrzyskim w 2023 r. wyniosła 6 585,16 zł i była wyższa o 802,56 zł w stosunku do 2022 r. (5 782,60 zł).

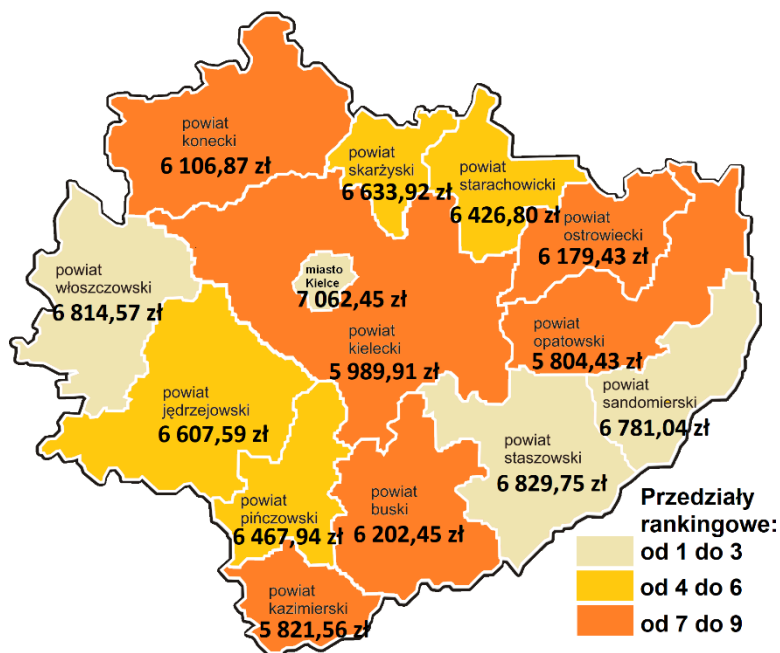

Wykres 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto [zł] w woj. świętokrzyskim (w ujęciu powiatowym) w 2023 r.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W mieście Kielce (7 062,45 zł) i pięciu powiatach: jędrzejowskim (6 607,59 zł), skarżyskim (6 633,92 zł), sandomierskim (6 781,04 zł), włoszczowskim (6 814,57 zł), staszowskim (6 829,75 zł) – przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto było wyższe od średniej wojewódzkiej (5 782,60 zł). W pozostałych powiatach wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto była niższa od średniego wynagrodzenia w regionie.

Mapa 16. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto [zł] w woj. świętokrzyskim wg powiatów w 2023 r.

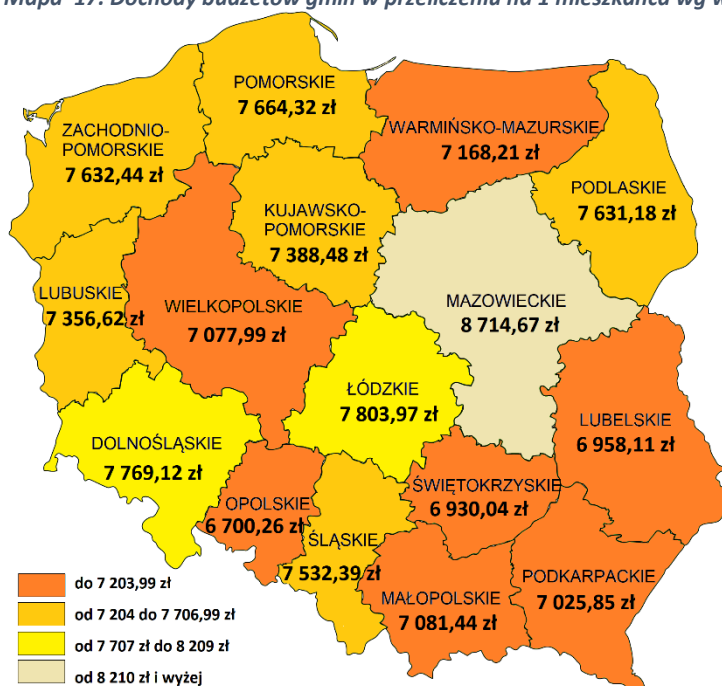

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

2.9. Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca

Kolejny monetarny czynnik wchodzący w skład Indeksu ubóstwa to dochody budżetów samorządów gminnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Dochody budżetowe to ważny element systemu finansów jednostek samorządu terytorialnego. Wpływają one na zdolność jednostek samorządu terytorialnego do realizacji zadań publicznych, ponieważ umożliwiają ich finansowanie.

Mapa 17. Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca wg województw w 2023 r.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przeciętne dochody budżetów gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca w Polsce w 2023 r. wyniosły 7 549,38 zł. Świętokrzyskie (6 930,04 zł) zaraz za województwem opolskim (6 700,26 zł) znajduje się wśród regionów o najniższej wartości dochodu budżetowego przypadającego na jednego mieszkańca gmin.

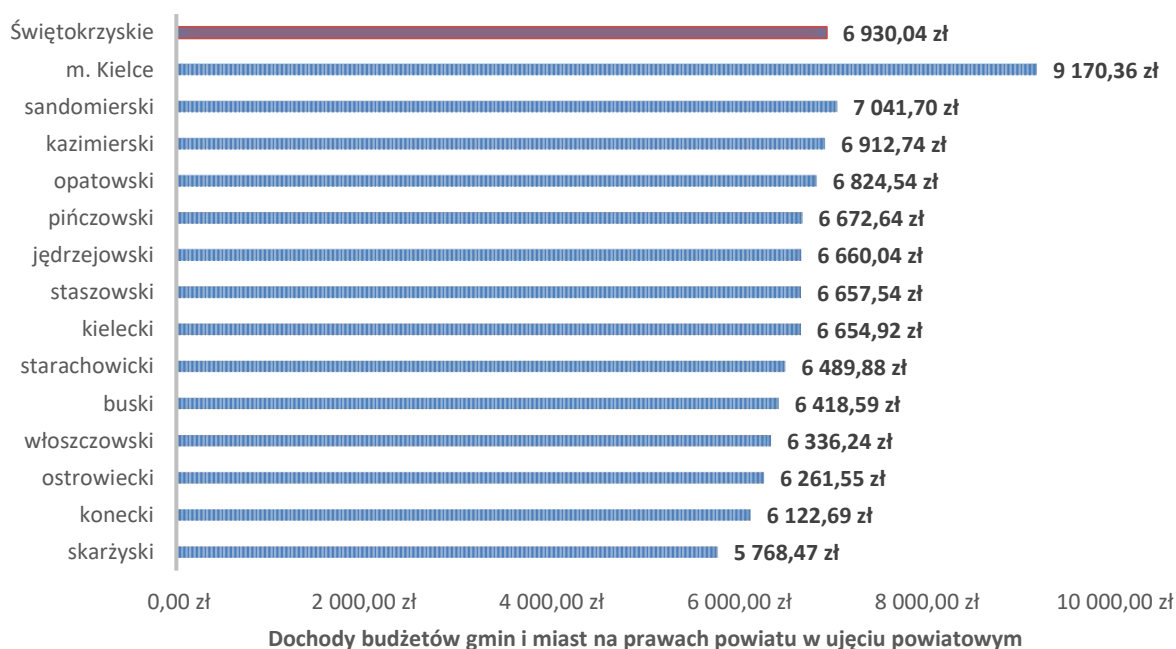
Tabela 23. Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Polsce wg województw w latach 2022-2023.

Województwo	2022 r.	2023 r.	Zmiana (+/-)
Polska	7 455,18 zł	7 549,38 zł	+94,20 zł
Dolnośląskie	7 607,07 zł	7 769,12 zł	+162,05 zł
Kujawsko – pomorskie	7 438,64 zł	7 388,48 zł	-50,16 zł
Lubelskie	6 936,39 zł	6 958,11 zł	+21,72 zł
Lubuskie	7 220,09 zł	7 356,62 zł	+136,53 zł
Łódzkie	7 497,79 zł	7 803,97 zł	+306,18 zł
Małopolskie	7 086,38 zł	7 081,44 zł	-4,94 zł
Mazowieckie	8 638,61 zł	8 714,67 zł	+76,06 zł
Opolskie	6 695,75 zł	6 700,26 zł	+4,51 zł
Podkarpackie	6 766,98 zł	7 025,85 zł	+258,87 zł

Województwo	2022 r.	2023 r.	Zmiana (+/-)
Podlaskie	7 349,50 zł	7 631,18 zł	+281,68 zł
Pomorskie	7 706,40 zł	7 664,32 zł	-42,08 zł
Śląskie	7 252,26 zł	7 532,39 zł	+280,13 zł
Świętokrzyskie	6 876,59 zł	6 930,04 zł	+53,45 zł
Warmińsko – mazurskie	7 002,30 zł	7 168,21 zł	+165,91 zł
Wielkopolskie	7 211,69 zł	7 077,99 zł	-133,70 zł
Zachodniopomorskie	7 600,06 zł	7 632,44 zł	+32,38 zł

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wartość omawianego wskaźnika w 2023 r. w województwie świętokrzyskim ukształtowała się na poziomie 6 930,04 zł i była wyższa zaledwie o 53,45 zł w odniesieniu do 2022 r. (6 876,59 zł).

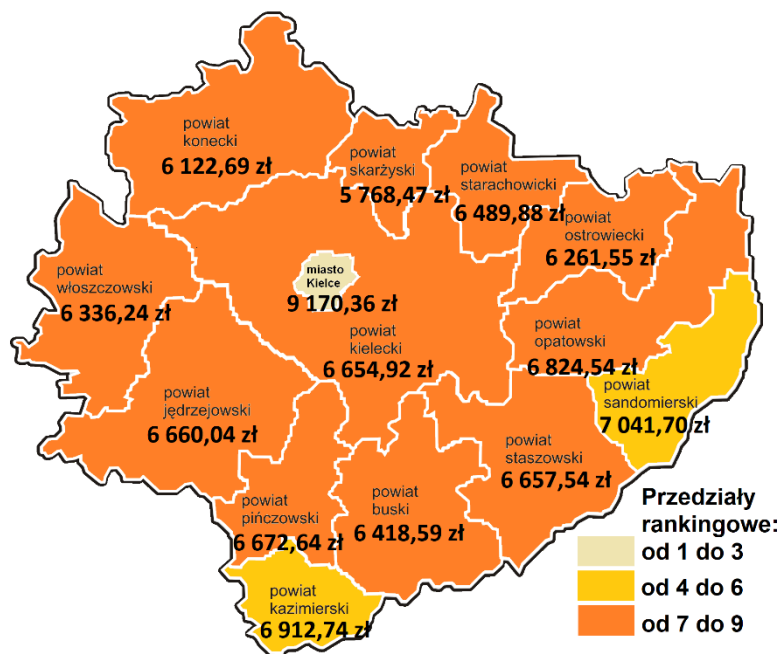

Wykres 14. Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca w woj. świętokrzyskim (w ujęciu powiatowym) w 2023 r.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca były wyższe od wartości w województwie świętokrzyskim (6 930,04 zł) jedynie w mieście Kielce (9 170,36 zł) i powiecie sandomierskim (7 041,70 zł). W pozostałych dwunastu powiatach wartość analizowanego wskaźnika nie przekraczała 7 000 zł. Najniższe dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowane zostały w powiecie skarżyskim (5 768,47 zł).

Mapa 18. Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca w woj. świętokrzyskim wg powiatów w 2023 r.

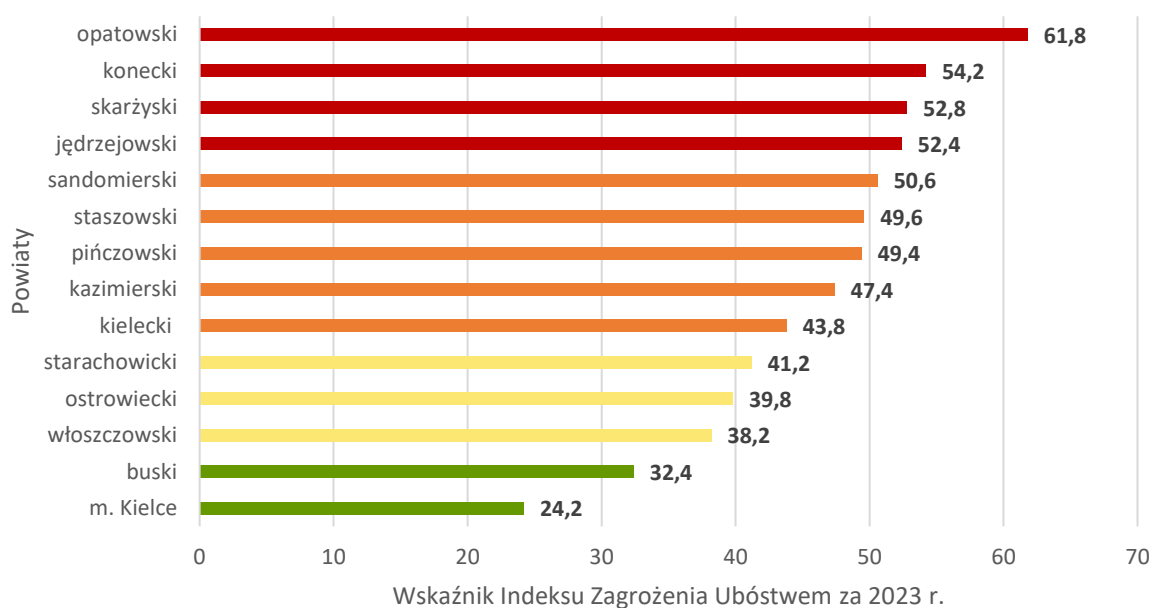

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3. Indeks zagrożenia ubóstwem

Na podstawie analizy danych statystycznych za 2023 rok dla wszystkich powiatów regionu, dokonano przyporządkowania wartości rankingowych od 1 do 9 badanym zmiennym i nadania wyższej rangi (x1,2) trzem wskaźnikom (mającym dominujący wpływ na zjawisko ubóstwa). Po zsumowaniu ośmiu zmiennych dla każdego z powiatów i wyciągnięcia średniej z sum opracowany został Indeks zagrożenia ubóstwem w województwie świętokrzyskim.

Pozwala on na obserwację zróżnicowania zagrożenia ubóstwem i określenie poziomu tego zjawiska w poszczególnych powiatach województwa.

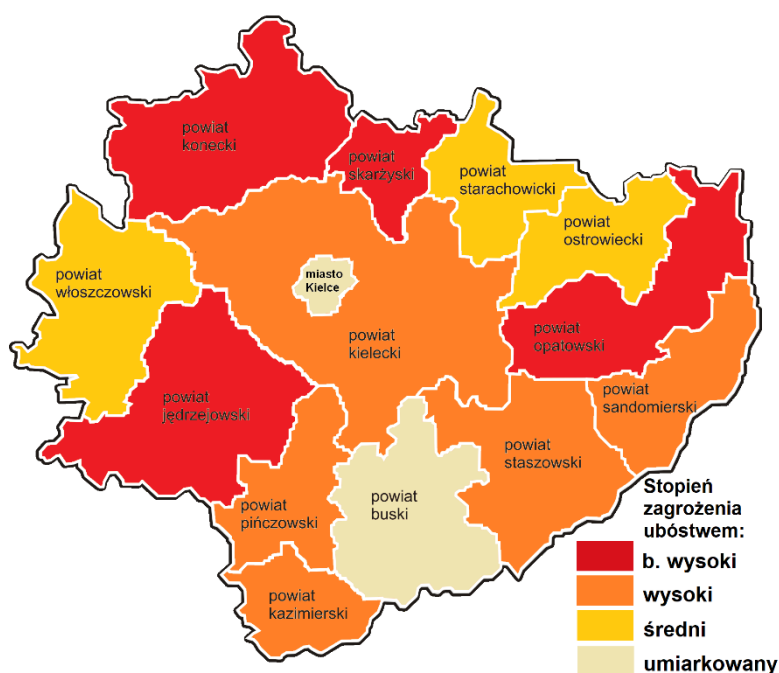
Wykres 15. Indeks wewnętrzregionalnego zagrożenia ubóstwem w świętokrzyskim (w ujęciu powiatowym) w 2023 r.
Źródło: Opracowanie własne ROPS.

Tabela 24. Zmiana Indeksu zagrożenia ubóstwem w woj. świętokrzyskim wg powiatów w latach 2022-2023.

Powiat	Ranking 2022	Ranking 2023	Zmiana (+/-) pkt
buski	32,4	32,4	-
jędrzejowski	49,6	52,4	+2,8
kazimierski	49,4	47,4	-2
kielecki	38,4	43,8	+5,4
konecki	44,4	54,2	+9,8
m. Kielce	31,0	24,2	-6,8
opatowski	51,2	61,8	+10,6
ostrowiecki	35,4	39,8	+4,4
pińczowski	39,8	49,4	+9,6
sandomierski	52,0	50,6	-1,4
skarżyski	50,8	52,8	+2,0
starachowicki	37,0	41,2	+4,2
staszowski	44,0	49,6	+5,6
włoszczowski	36,2	38,2	+2
średnia	42,3	45,6	+3,3

Źródło: Opracowanie własne ROPS.

Mapa 19. Zróżnicowanie zagrożenia ubóstwem w powiatach woj. świętokrzyskiego w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne ROPS.

Podsumowując, w województwie świętokrzyskim utrzymuje się rozwarstwiony, zróżnicowany poziom zagrożenia ubóstwem. W 2023 r. umiarkowany stopień zagrożenia ubóstwem odnotowano w mieście Kielce i powiecie buskim. Średni stopień zagrożenia ubóstwem osiągnęły trzy powiaty: włoszczowski, ostrowiecki, starachowicki. W pułap wysokiego zagrożenia ubóstwem sklasyfikowane zostało aż pięć powiatów: kielecki, kazimierski, pińczowski, staszowski, sandomierski.

W stopniu bardzo wysokim potencjalnie zagrożeni ubóstwem są mieszkańcy czterech powiatów: jędrzejowskiego, skarżyskiego, koneckiego, opatowskiego. W wymienionych powiatach odnotowano najwyższe wskazania wynikające z sumowania wartości rankingowych z ośmiu zmiennych sprowadzonych do wspólnego mianownika, poddanych analizie w niniejszym opracowaniu.

Najwyższy wskaźnik indeksu ubóstwa w 2023 roku w regionie osiągnął powiat opatowski. Z analizy zmiennych, wchodzących w skład indeksu wynika, iż na tą niekorzystną sytuację główny wpływ miał wzrost wskaźnika długotrwale korzystających z pomocy społecznej (o 3,6 pkt rankingowych). Powiat opatowski charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem osób długotrwale bezrobotnych oraz najwyższą stopą bezrobocia w regionie. Ponadto w powiecie opatowskim w roku bazowym odnotowano wzrost udziału rodzin wielodzietnych (o 2 pkt rankingowe) oraz niepełnych (o 5 pkt rankingowe) korzystających z pomocy społecznej. W powiecie opatowskim odnotowano najniższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie w regionie. Niekorzystna wartość wskaźników i ich wzrost w rankingu przyczyniły się do osiągnięcia najwyższego miejsca w indeksie ubóstwa.

W drugiej kolejności najwyższą wartość indeksu ubóstwa osiągnął powiat konecki, w którym nastąpiła zmiana z wysokiego na bardzo wysoki stopień zagrożenia ubóstwem. W powiecie koneckim odnotowano najwyższy wskaźnik pogłębionej deprivacji w regionie, wzrost wskaźnika długotrwale korzystających z pomocy społecznej (o 2,4 pkt rankingowe) oraz niewielki spadek udziału osób długotrwale bezrobotnych w odniesieniu do innych powiatów co przyczyniło się do wzrostu powiatu koneckiego w rankingu indeksu. Ponadto w powiecie koneckim odnotowano wzrost udziału rodzin niepełnych korzystających z pomocy społecznej (o 3 pkt rankingowe), natomiast udział rodzin wielodzietnych korzystających ze świadczeń społecznych pozostał bez zmian w stosunku do roku poprzedniego – co również miało odzwierciedlenie w wysokiej pozycji powiatu koneckiego w rankingu.

W obszarze bardzo wysokiego stopnia zagrożenia ubóstwem w indeksie odnotowano powiat skarżyski, który cechuje wysoki wskaźnik długotrwale korzystających z pomocy społecznej oraz wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych. W powiecie skarżyskim odnotowano drugą co do wysokości stopę bezrobocia oraz najniższe dochody budżetów gmin i miast w regionie. Dodatkowo na niekorzystną sytuację powiatu skarżyskiego w rankingu indeksu miał wzrost udziału rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej (o 1 pkt rankingowy) oraz utrzymująca się na stałym poziomie stopa bezrobocia.

W strefie bardzo wysokiego stopnia zagrożenia ubóstwem odnotowano powiat jędrzejowski, który mimo zmniejszenia wartości wskaźnika pogłębionej deprivacji materialnej, nadal utrzymuje się na wysokim poziomie w wartościach rankingowych. W powiecie jędrzejowskim odnotowano niewielki spadek wskaźnika długotrwale korzystających z pomocy społecznej w odniesieniu do innych powiatów, co zwiększyło niekorzystne miejsce w rankingu indeksu o dodatkowe 1,2 pkt. Następnie w powiecie jędrzejowskim odnotowano wzrost stopy bezrobocia, co miało swoje konsekwencje w ocenie rankingowej indeksu. Powiat jędrzejowski charakteryzuje się najwyższym udziałem rodzin wielodzietnych i niepełnych korzystających z pomocy społecznej w regionie, co istotnie odnotowano ich wzrost w badanym okresie.

Pozytywne zmiany w zakresie poziomu zagrożenia ubóstwem odnotowano w powiecie kazimierskim, w którym nastąpiła zmiana z bardzo wysokiego na stopień wysoki zagrożenia ubóstwem. Z analizy zmiennych, wchodzących w skład Indeksu wynika, iż na tą zmianę główny wpływ miał spadek osób długotrwale bezrobotnych, udziału rodzin wielodzietnych i niepełnych korzystających z pomocy społecznej oraz wzrost dochodów budżetów gmin i miast na jednego mieszkańca.

Podobna zmiana w rankingu indeksu ubóstwa nastąpiła w powiecie sandomierskim, w którym odnotowano znaczące spadki udziału rodzin wielodzietnych i niepełnych korzystających z pomocy społecznej oraz znaczny wzrost dochodów budżetów gmin i miast na jednego mieszkańca.

Niepokojący jest wzrost w rankingu Indeksu zagrożenia ubóstwem powiatów: kieleckiego, pińczowskiego, staszowskiego – ze stopnia umiarkowanego do stopnia średniego. Ostrzegawcze jest przejście w rankingu Indeksu powiatu ostrowieckiego i włoszczowskiego ze stopnia umiarkowanego do stopnia średniego zagrożenia ubóstwem.

W mieście Kielce i powiecie buskim stopień umiarkowany określający zagrożenie ubóstwem nie uległ zmianie rankingowej w odniesieniu do 2022 roku.

Tabela 25. Zmienne Indeksu zagregowane do woj. świętokrzyskiego w roku 2022 i 2023.

Wskaźnik	2022 r.	2023 r.
X¹ – wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej	33,32	32,24
X² – wskaźnik długotrwale korzystających z pomocy społecznej	58,6%	55,6%
X³ – udział długotrwale bezrobotnych	52,9%	49,5%
X⁴ – stopa bezrobocia	7,7%	7,8%
X⁵ – udział rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej	6,6%	6,4%
X⁶ – udział rodzin niepełnych korzystających z pomocy społecznej	8,1%	7,1%
X⁷ – przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto	5 782,60 zł	6 585,16 zł
X⁸ – dochody budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca	7 455,18 zł	6 930,04 zł

Źródło danych: Opracowanie własne ROPS na podstawie dostępnych danych statystycznych.

4. Podsumowanie i wnioski

Dokonana za 2023 rok analiza wewnątrzregionalnego zróżnicowania zagrożenia ubóstwem na podstawie opracowanego Indeksu jest obrazem zróżnicowania tego zjawiska w poszczególnych powiatach województwa świętokrzyskiego.

Podsumowanie analizy wskaźników wchodzących w skład Indeksu:

- **Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej** w 2023 r. w woj. świętokrzyskim wyniósł 32,24 (po korekcie GUS) i był wyższy o 7,61 w stosunku do średniego wskaźnika dla Polski (24,63). Najwyższą wartość wskaźnika pogłębionej deprivacji materialnej odnotowano w powiecie koneckim – 44,94, najniższą w m. Kielce – 22,89.
- **Procentowy udział długotrwale korzystających ze świadczeń pomocy społecznej** w ogólnej liczbie świadczeniobiorców w woj. świętokrzyskim wyniósł 55,6% i zmniejszył się o 3 pkt proc. w stosunku do 2022 r. (58,6%). W 2023 r. najwyższy udział osób długotrwale korzystających ze świadczeń pomocy społecznej odnotowano w mieście Kielce – 72,9%, najniższy w powiecie starachowickim – 36,6%.
- **Udział długotrwale bezrobotnych** w regionie w 2023 r. wyniósł 49,5% i był wyższy o 0,5 pkt proc. w odniesieniu do udziału długotrwale bezrobotnych w kraju (49%). Najwyższą wartość przedmiotowego wskaźnika odnotowano w powiecie pińczowskim – 63,2%, najniższą w powiecie kieleckim – 34%.
- **Stopa bezrobocia** na koniec 2023 r. (po korekcie GUS) w woj. świętokrzyskim wyniosła 7,8% i była wyższa o 2,7 pkt proc. w stosunku do stopy bezrobocia w Polsce (5,1%). Najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w powiecie opatowskim – 15,2%, najniższą w powiecie buskim – 4,3%.
- **Udział rodzin wielodzietnych** korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie rodzin pobierających świadczenia z pomocy społecznej w województwie świętokrzyskim w 2023 r. wyniósł 6,4% i był niższy o 1,8 pkt proc. w stosunku do wartości wskaźnika w kraju (8,2%). W powiecie włoszczowskim wartość wskaźnika wyniosła 10,2% i była najwyższa w regionie, w mieście Kielce wskaźnik był najniższy i wyniósł 1,9%.
- **Udział rodzin niepełnych** korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie rodzin pobierających świadczenia z pomocy społecznej w regionie w 2023 r. wyniósł 7,1% i był niższy o 1,8 pkt proc. w odniesieniu do wartości wskaźnika w kraju (8,9%). Najwyższy wskaźnik rodzin niepełnych odnotowano w powiecie jędrzejowskim – 10,4%, najniższy w powiecie starachowickim – 4,9%.
- **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** w 2023 r. w woj. świętokrzyskim ukształtowało się na poziomie 6 585,16 zł i było niższe od średniego miesięcznego wynagrodzenia brutto w kraju (7 595,30 zł) o -1 010,14 zł. Najwyższy wolumen

przeciętnego wynagrodzenia odnotowano w mieście Kielce – 7 062,45 zł, najniższy w powiecie opatowskim – 5 804,43 zł.

- **Przeciętne dochody budżetów gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca** w Polsce w 2023 r. wynosiły 7 549,38 zł. Województwo świętokrzyskie z wartością dochodów budżetów gmin na poziomie 6 930,04 zł w przeliczeniu na jednego mieszkańca znajduje się wśród województw o najniższej wartości tego wskaźnika. W regionie najwyższy wolumen omawianego wskaźnika odnotowano w mieście Kielce – 9 170,36 zł, najniższą w powiecie skarżyskim – 5 768,47 zł.

Przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa wymaga kompleksowych działań zarówno na poziomie administracji rządowej, jak i samorządowej. Istotnym jest wdrożenie rozwiązań systemowych w zakresie aktywnej polityki społecznej, której celem jest zmniejszenie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego, powiązanych z polityką służącą stabilnemu wzrostowi gospodarczemu oraz polityką na rzecz wzrostu zatrudnienia i generowania godnego wynagrodzenia dla pracowników. Wymagane są długofalowe interwencje pomocowe kierowane do osób oraz grup szczególnie zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Zakres działań powinien być dopasowany do konkretnych kategorii tj. osób: bezrobotnych, długotrwale bezrobotnych, korzystających ze świadczeń pieniężnych czy długotrwale korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Działania te muszą nie tylko uwzględniać rzeczywiste i zróżnicowane potrzeby osób i rodzin, ale przede wszystkim powinny zmierzać do ich aktywizacji i pełnego usamodzielnienia. Jednym z największych wyzwań jest mobilizacja osób ubogich czy zagrożonych wykluczeniem społecznym do zwiększenia przez nich aktywności społeczno-zawodowej. W tym zakresie priorytetowe są oddziaływania w obszarze reintegracji np.: udział w zajęciach centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej czy też zakładów aktywności zawodowej. Niezwykle istotnym działaniem jest również wspieranie rodzin wielodzietnych i niepełnych w rozwiązywaniu ich bieżących problemów poprzez rozwój usług społecznych, dostosowanych do potrzeb rodziny.

Wyniki analizy zagrożenia ubóstwem w województwie świętokrzyskim, uwzględniające sytuację ekonomiczną i społeczno-demograficzną regionu, pozwalają na wyznaczenie przyczyn zjawiska niedostatku w regionie. Są nimi:

- wyższy poziom stopy bezrobocia w województwie w odniesieniu do kraju,
- wysoki udział długotrwale bezrobotnych w ogóle bezrobotnych w regionie,
- zróżnicowany udział rodzin wielodzietnych i niepełnych korzystających z pomocy społecznej w regionie.
- niskie przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (jedno z najniższych w kraju),
- przeciętny dochód na jednego mieszkańca poniżej średniej krajowej,
- mniejsze dochody budżetów gmin w stosunku do poprzedniego roku.

- obserwowany proces depopulacji mieszkańców województwa, skutkujący niekorzystnymi trendami demograficznymi,
- znaczący odsetek osób mieszkających na terenach wiejskich,
- rozdrobnienie gospodarstw rolnych,
- niski stopień urbanizacji,
- niski poziom uprzemysłowienia.

Indeks zagrożenia ubóstwem w województwie świętokrzyskim za 2023 rok i dokonana w nim analiza przestrzennego zróżnicowania zagrożenia ubóstwem jest materiałem pomocnym w zakresie rozdysponowania środków z Unii Europejskiej, a także w procesie planowania strategicznego.

Spis map, tabel i wykresów

Mapa 1. Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców wg województw w 2023 r.	13
Mapa 2. Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1000 mieszkańców wg województw w 2023 r.	14
Mapa 3. Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności na 1000 mieszkańców wg województw w 2023 r.	15
Mapa 4. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg województw w 2023 r.	18
Mapa 5. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej w woj. świętokrzyskim wg powiatów w 2023 r.	19
Mapa 6. Wskaźnik osób długotrwale korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w woj. świętokrzyskim wg powiatów w 2023 r.	27
Mapa 7. Udział długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem wg województw na koniec 2023 r.	31
Mapa 9. Udział długotrwale bezrobotnych w woj. świętokrzyskim wg powiatów w 2023 r.	32
Mapa 10. Stopa bezrobocia wg województw (stan na 31 grudnia po korekcie GUS) w 2023 r.	33
Mapa 11. Stopa bezrobocia w woj. świętokrzyskim wg powiatów w 2023 r.	35
Mapa 12. Udział rodzin wielodzietnych objętych pomocą społeczną w ogóle liczby rodzin pobierających świadczenia społeczne wg województw w 2023 r.	36
Mapa 13. Udział rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej w woj. świętokrzyskim wg powiatów w 2023 r.	37
Mapa 14. Udział rodzin niepełnych ogółem objętych pomocą społeczną w ogóle liczby rodzin pobierających świadczenia społeczne wg województw w 2023 r.	38
Mapa 15. Udział rodzin niepełnych ogółem objętych pomocą społeczną w woj. świętokrzyskim wg powiatów w 2023 r.	39
Mapa 16. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wg województw w 2023 r.	40
Mapa 17. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto [zł] w woj. świętokrzyskim wg powiatów w 2023 r.	42
Mapa 18. Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca wg województw w 2023 r.	43
Mapa 19. Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca w woj. świętokrzyskim wg powiatów w 2023 r.	45
Mapa 20. Zróżnicowanie zagrożenia ubóstwem w powiatach woj. świętokrzyskiego w 2023 r.	47
Tabela 1. Zasięg ubóstwa skrajnego w kraju wg grup społeczno-ekonomicznych w latach 2019-2023.	8
Tabela 2. Zasięg ubóstwa skrajnego w kraju według typów gospodarstw domowych w latach 2019-2023.	9
Tabela 3. Zasięg ubóstwa skrajnego w kraju według typów gospodarstw domowych w latach 2019-2023.	10
Tabela 4. Zasięg ubóstwa skrajnego w kraju według miejsca zamieszkania w latach 2019-2022.	11
Tabela 5. Liczba osób korzystająca z pomocy społecznej z powodu: ubóstwa, bezrobocia i bezdomności w woj. świętokrzyskim w latach 2016-2022.	13
Tabela 6. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat buski.	20
Tabela 7. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat jędrzejowski.	20
Tabela 8. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat kazimierski.	21
Tabela 9. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat kielecki.	21
Tabela 10. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat konecki.	22
Tabela 11. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – miasto Kielce.	22

Tabela 12. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat opatowski.....	22
Tabela 13. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat ostrowiecki.....	23
Tabela 14. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat pińczowski.....	23
Tabela 15. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat sandomierski.....	24
Tabela 16. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat skarżyski.....	24
Tabela 17. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat starachowicki.....	24
Tabela 18. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat staszowski.....	25
Tabela 19. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej wg gmin – powiat włoszczowski.....	25
Tabela 20. Wskaźnik długotrwale korzystających z pomocy społecznej w woj. świętokrzyskim wg gmin i powiatów w latach 2022-2023.....	27
Tabela 21. Stopa bezrobocia w kraju wg województw (stan na 31.XII po korekcie GUS) w latach 2022-2023.....	33
Tabela 22. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto [zł] w Polsce wg województw w latach 2022-2023.....	41
Tabela 23. Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Polsce wg województw w latach 2022-2023.....	43
Tabela 24. Zmiana Indeksu zagrożenia ubóstwem w woj. świętokrzyskim wg powiatów w latach 2022-2023.....	46
Tabela 25. Zmienne Indeksu zagregowane do woj. świętokrzyskiego w roku 2022 i 2023.....	49
Wykres 1. Zasięg ubóstwa w Polsce w latach 2014-2023 według przyjętych w danym roku trzech granic ubóstwa (% osób w gospodarstwach domowych).....	6
Wykres 2. Zasięg ubóstwa skrajnego w kraju w 2023 r. i 2022 r. wg grup społeczno-ekonomicznych.....	7
Wykres 3. Zasięg ubóstwa skrajnego w kraju w 2023 r. i 2022 r. wg typów gospodarstw domowych.....	8
Wykres 4. Zasięg ubóstwa skrajnego w kraju w 2023 r. i 2022 r. wg wykształcenia głowy gospodarstwa domowego.....	9
Wykres 5. Zasięg ubóstwa skrajnego kraju w 2023 r. i 2022 r. wg miejsca zamieszkania.....	10
Wykres 6. Zasięg ubóstwa w woj. świętokrzyskim wg powodów przyznania pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w latach 2016–2023.....	12
Wykres 7. Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej w woj. świętokrzyskim (w ujęciu powiatowym) w 2023 r.....	19
Wykres 8. Wskaźnik długotrwale korzystających z pomocy społecznej w woj. świętokrzyskim (w ujęciu powiatowym) w 2023 r.....	26
Wykres 9. Udział długotrwale bezrobotnych w woj. świętokrzyskim (w ujęciu powiatowym) w 2023 r.....	32
Wykres 10. Stopa bezrobocia woj. świętokrzyskiego (w ujęciu powiatowym) w 2023 r.....	34
Wykres 11. Udział rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej w woj. świętokrzyskim (w ujęciu powiatowym) w 2023 r.....	37
Wykres 12. Udział rodzin niepełnych korzystających z pomocy społecznej w woj. świętokrzyskim (w ujęciu powiatowym) w 2023 r.....	39
Wykres 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto [zł] w woj. świętokrzyskim (w ujęciu powiatowym) w 2023 r.....	41
Wykres 14. Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca w woj. świętokrzyskim (w ujęciu powiatowym) w 2023 r.....	44
Wykres 15. Indeks wewnątrzregionalnego zagrożenia ubóstwem w świętokrzyskim (w ujęciu powiatowym) w 2023 r.....	46

Aneks

X¹ Przyporządkowanie wartości rankingowych dla wskaźnika pogłębionej deprywacji materialnej.

Powiat	Wskaźnik pogłębionej deprywacji materialnej w 2022 r.	Wartość rankingowa	Iloczyn wartości rankingowa (x 1,2)	Wskaźnik pogłębionej deprywacji materialnej w 2023 r.	Wartość rankingowa	Iloczyn wartości rankingowa (x 1,2)
buski	28,23	2	2,4	25,69	2	2,4
jędrzejowski	39,63	7	8,4	36,79	6	7,2
kazimierski	41,17	7	8,4	37,75	7	8,4
kielecki	32,21	3	3,6	30,39	4	4,8
konecki	47,64	9	10,8	44,94	9	10,8
m. Kielce	24,92	1	1,2	22,89	1	1,2
opatowski	34,62	4	4,8	31,65	4	4,8
ostrowiecki	27,76	2	2,4	27,43	2	2,4
pińczowski	28,88	2	2,4	29,96	3	3,6
sandomierski	38,63	6	7,2	39,56	7	8,4
skarżyski	33,97	4	4,8	30,61	4	4,8
starachowicki	31,83	3	3,6	40,21	8	9,6
staszowski	47,24	9	10,8	43,12	9	10,8
włoszczowski	26,09	1	1,2	23,37	1	1,2

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRPiPS-03-R.

X² Przyporządkowanie wartości rankingowych dla wskaźnika długotrwałe korzystających z pomocy społecznej.

Powiat	Wskaźnik długotrwałe pomocy społecznej w 2022 r.	Wartość rankingowa	Iloczyn wartości rankingowa (x 1,2)	Wskaźnik długotrwałe pomocy społecznej w 2023 r.	Wartość rankingowa	Iloczyn wartości rankingowa (x 1,2)
buski	56,7%	4	4,8	48,7%	4	4,8
jędrzejowski	50,6%	3	3,6	49,2%	4	4,8
kazimierski	40,8%	1	1,2	43,9%	2	2,4
kielecki	51,0%	3	3,6	50,9%	4	4,8
konecki	49,2%	2	2,4	52,2%	4	4,8
m. Kielce	79,9%	9	10,8	72,9%	9	10,8
opatowski	52,6%	3	3,6	56,8%	6	7,2
ostrowiecki	55,1%	4	4,8	50,5%	4	4,8
pińczowski	56,3%	4	4,8	54,9%	5	6
sandomierski	67,7%	7	8,4	71,6%	9	10,8
skarżyski	63,2%	6	7,2	59,1%	6	7,2
starachowicki	55,0%	4	4,8	36,6%	1	1,2
staszowski	59,1%	5	6	59,1%	6	7,2
włoszczowski	54,4%	4	4,8	50,5%	4	4,8

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania OZPS.

X³ Przyporządkowanie wartości rankingowych dla wskaźnika długotrwałe bezrobotnych.

Powiat	% udział długotrwałe bezrobotnych w 2022 r.	Wartość rankingowa	Iloczyn wartości rankingowa (x 1,2)	% udział długotrwałe bezrobotnych w 2023 r.	Wartość rankingowa	Iloczyn wartości rankingowa (x 1,2)
buski	41,1%	1	1,2	36,5%	1	1,2
jędrzejowski	59,5%	8	9,6	53,9%	7	8,4
kazimierski	64,9%	9	10,8	59,2%	8	9,6
kielecki	41,6%	1	1,2	34,0%	1	1,2
konecki	41,8%	1	1,2	41,0%	3	3,6
m. Kielce	52,8%	5	6	50,6%	6	7,2
opatowski	63,3%	9	10,8	62,6%	9	10,8
ostrowiecki	43,5%	1	1,2	40,7%	3	3,6
pińczowski	61,3%	8	9,6	63,2%	9	10,8
sandomierski	58,6%	7	8,4	54,6%	7	8,4
skarżyski	62,9%	9	10,8	60,0%	9	10,8
starachowicki	60,6%	8	9,6	56,2%	7	8,4
staszowski	43,5%	1	1,2	42,1%	3	3,6
włoszczowski	55,5%	6	7,2	52,6%	6	7,2

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych WUP Kielce.

X⁴ Przyporządkowanie wartości rankingowych dla zmiennej stopy bezrobocia.

Powiat	Stopa bezrobocia w 2022 r.	Wartość rankingowa	Stopa bezrobocia w 2023 r.	Wartość rankingowa
buski	4,5%	1	4,3%	1
jędrzejowski	6,8%	2	7,0%	3
kazimierski	10,4%	5	10,3%	5
kielecki	7,7%	3	6,9%	3
konecki	10,9%	6	10,2%	5
m. Kielce	4,3%	1	4,6%	1
opatowski	16,0%	9	15,2%	9
ostrowiecki	9,6%	5	10,3%	5
pińczowski	7,8%	3	7,0%	3
sandomierski	7,6%	3	7,8%	3
skarżyski	14,6%	8	14,6%	9
starachowicki	9,4%	4	9,9%	5
staszowski	6,3%	2	6,9%	3
włoszczowski	7,1%	3	6,6%	2

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych WUP Kielce.

X⁵ Przyporządkowanie wartości rankingowych dla zmiennej udziału rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej.

Powiat	% udział rodzin wielodzietnych objętych pomocą w 2022 r.	Wartość rankingowa	% udział rodzin wielodzietnych objętych pomocą w 2023 r.	Wartość rankingowa
buski	6,6%	5	6,9%	6
jędrzejowski	9,8%	8	10,2%	9
kazimierski	7,8%	6	6,0%	5
kielecki	8,7%	7	9,4%	9
konecki	7,1%	5	7,1%	6
m. Kielce	2,4%	1	1,9%	1
opatowski	8,3%	6	8,9%	8
ostrowiecki	5,9%	4	5,8%	5
pińczowski	8,4%	6	8,9%	8
sandomierski	8,5%	7	6,6%	6
skarżyski	5,1%	3	5,4%	4
starachowicki	5,4%	3	4,4%	3
staszowski	8,9%	7	9,4%	9
włoszczowski	11,6%	9	10,2%	9

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRPiPS-03-R, CAS.

X⁶ Przyporządkowanie wartości rankingowych dla zmiennej udziału rodzin niepełnych korzystających z pomocy społecznej.

Powiat	% udział rodzin niepełnych objętych pomocą w 2022 r.	Wartość rankingowa	% udział rodzin niepełnych objętych pomocą w 2023 r.	Wartość rankingowa
buski	7,7%	4	6,1%	2
jędrzejowski	9,0%	8	10,4%	9
kazimierski	6,9%	2	5,9%	2
kielecki	8,0%	5	8,2%	6
konecki	8,1%	5	9,3%	8
m. Kielce	9,6%	9	5,2%	1
opatowski	6,1%	1	8,2%	6
ostrowiecki	6,6%	2	6,9%	4
pińczowski	7,1%	3	8,5%	6
sandomierski	9,8%	9	7,4%	5
skarżyski	7,4%	4	7,1%	4
starachowicki	6,3%	1	4,9%	1
staszowski	8,9%	7	8,7%	7
włoszczowski	6,7%	2	7,2%	4

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRPiPS-03-R, CAS.

X⁷ Przyporządkowanie wartości rankingowych dla zmiennej przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto.

Powiat	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2022 r.	Wartość rankingowa	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2023 r.	Wartość rankingowa
buski	5 412,76 zł	7	6 202,45 zł	7
jędrzejowski	5 829,63 zł	3	6 607,59 zł	4
kazimierski	5 097,28 zł	9	5 821,56 zł	9
kielecki	5 289,72 zł	8	5 989,91 zł	8
konecki	5 493,64 zł	6	6 106,87 zł	7
m. Kielce	6 185,40 zł	1	7 062,45 zł	1
opatowski	5 106,84 zł	9	5 804,43 zł	9
ostrowiecki	5 388,69 zł	7	6 179,43 zł	7
pińczowski	5 811,36 zł	4	6 467,94 zł	5
sandomierski	5 954,75 zł	2	6 781,04 zł	3
skarżyski	5 704,16 zł	4	6 633,92 zł	4
starachowicki	5 730,06 zł	4	6 426,80 zł	5
staszowski	5 856,73 zł	3	6 829,75 zł	2
włoszczowski	5 982,40 zł	2	6 814,57 zł	2

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

X⁸ Przyporządkowanie wartości rankingowych dla zmiennej dochody budżetów gmin na 1 mieszkańca.

Powiat	Dochody budżetów gmin w 2022 r.	Wartość rankingowa	Dochody budżetów gmin w 2023 r.	Wartość rankingowa
buski	6 715,87 zł	7	6 418,59 zł	8
jędrzejowski	6 597,55 zł	7	6 660,04 zł	7
kazimierski	6 868,31 zł	7	6 912,74 zł	6
kielecki	6 773,45 zł	7	6 654,92 zł	7
konecki	6 329,94 zł	8	6 122,69 zł	9
m. Kielce	8 559,38 zł	1	9 170,36 zł	1
opatowski	6 667,28 zł	7	6 824,54 zł	7
ostrowiecki	5 915,23 zł	9	6 261,55 zł	8
pińczowski	6 606,66 zł	7	6 672,64 zł	7
sandomierski	6 700,45 zł	7	7 041,70 zł	6
skarżyski	5 812,87 zł	9	5 768,47 zł	9
starachowicki	7 008,90 zł	7	6 489,88 zł	8
staszowski	6 774,83 zł	7	6 657,54 zł	7
włoszczowski	6 585,43 zł	7	6 336,24 zł	8

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wartości rankingowe dla Indeksu zagrożenia ubóstwem w 2022 r.

Powiat	*X ¹	*X ²	*X ³	X ⁴	X ⁵	X ⁶	X ⁷	X ⁸	Ranking (suma)
buski	2,4	4,8	1,2	1	6	2	7	8	32,4
jędrzejowski	7,2	4,8	8,4	3	9	9	4	7	52,4
kazimierski	8,4	2,4	9,6	5	5	2	9	6	47,4
kielecki	4,8	4,8	1,2	3	9	6	8	7	43,8
konecki	10,8	4,8	3,6	5	6	8	7	9	54,2
m. Kielce	1,2	10,8	7,2	1	1	1	1	1	24,2
opatowski	4,8	7,2	10,8	9	8	6	9	7	61,8
ostrowiecki	2,4	4,8	3,6	5	5	4	7	8	39,8
pińczowski	3,6	6	10,8	3	8	6	5	7	49,4
sandomierski	8,4	10,8	8,4	3	6	5	3	6	50,6
skarżyski	4,8	7,2	10,8	9	4	4	4	9	52,8
starachowicki	9,6	1,2	8,4	5	3	1	5	8	41,2
staszowski	10,8	7,2	3,6	3	9	7	2	7	49,6
włoszczowski	1,2	4,8	7,2	2	9	4	2	8	38,2
średnia	5,7	5,8	6,8	4,1	6,3	4,6	5,2	7,0	45,6

*Wartość uzyskanych wskaźników pomnożona została x 1.2

Przedziały stopnia zagrożenia ubóstwem na 2022 r.

Przedział	Stopień zagrożenia ubóstwem
do 33,9	umiarkowany
od 34 do 42,9	średni
od 43 do 51,9	wysoki
52 i wyżej	bardzo wysoki

Poziom zagrożenia ubóstwem w powiatach woj. świętokrzyskiego w 2023 r.

Powiat	Stopień zagrożenia ubóstwem
buski	umiarkowany
jędrzejowski	bardzo wysoki
kazimierski	wysoki
kielecki	wysoki
konecki	bardzo wysoki
m. Kielce	umiarkowany
opatowski	bardzo wysoki
ostrowiecki	średni
pińczowski	wysoki
sandomierski	wysoki
skarżyski	bardzo wysoki
starachowicki	średni
staszowski	wysoki
włoszczowski	średni